

ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ ❖ БРОЈ 47 ❖ ГОДИНА XI ❖ БОЖИЋНИ БРОЈ

РАДОСТ БОЖИЋА

ИЗДАВАЧКА
КУЋА „СИНАЈ“ НА
66. БЕОГРАДСКОМ
САЈМУ КЊИГА

ОДНОС ВЈЕРЕ
И РАЗУМА

ЗАШТО СТАЛНО
ИЗНОВА
ЧИТАТИ СВЕТО
ЈЕВАНЂЕЉЕ?

ЦРКВА У ПРИБОЈУ

ТРИ ДАНА
НА КОСОВУ
И МЕТОХИЈИ

ВРИЈЕМЕ БУЂЕЊА
И РАСТ ДУХОВНОГ
ЧОВЈЕКА

ПРАВОСЛАВЉЕ
И МОДЕРНИЗАМ

ISSN 2303-8411

9 772303 841000

МИР БОЖИЈИ
ХРИСТОС СЕ РОДИ
– ВАИСТИНУ СЕ РОДИ!

МОЛТВА СВЕТОЈ ВЕЛИКОМУЧЕНИЦИ ВАРВАРИ

Света великомученице Варваро,
прими и чуј убоге молитве наше,
за Цркву, за народ, за патријарха,
и за све оне Србе
који се од Бога и Цркве удаљише,
помози великомученице света,
ти која тајну Свете Тројице,
кроз три прозора
у кућном заточеништву созерца
и Хришћанка поста,
страдање и прогон трпећи
од рођеног оца,
који потврди јеванђељске речи,
да ће домаћи наши,
наши непријатељи постати,
али крст и љубав Христова
надвладаше у теби све,
и муке гонитеља Мартинијана ти претрпи,
и те исте вечери Сам Господ
са небеском војском ти се јави,
да те утеши и од свих рана избави,
помози Светитељко нама убогима,
нашем монаштву и свештенству,
да се на вас и ваше подвиге угледамо,
посебно на тебе Света Варваро,
која од помраченог оца усекована би,
као што пострада Крститељ Господњи,
Света великомученице,
ране и болести наше исцели,
посебно оне ни вруће ни хладне,
од којих сам први ја,
помози Светитељко, која си се много пута
са Пресветом Богородицом
и светим дјевама јављала,
мир доносећи, болести исцељујући,
помози и нашој игуманији Марти,
која сада тешко у болести пати,
да се исцељена својој обитељи,
Манастиру Тавни врати,
Амин.

Епископ Фотије

САДРЖАЈ:

РИЈЕЧ УРЕДНИКА	4
ИЗДАВАЧКА КУЋА ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ „СИНАЈ“ НА 66. БЕОГРАДСКОМ САЈМУ КЊИГА	5
ОХРИСТОВЉЕЊЕ ЉУДСКЕ ЛИЧНОСТИ – Младен Јурошевић, протонамјесник	6
ОДНОС ВЈЕРЕ И РАЗУМА – Бојан Чечар, протођакон	11
ЗАШТО СТАЛНО ИЗНОВА ЧИТАТИ ЈЕВАНЂЕЉЕ? – Константин Лисњак, протојереј	14
КОВАНИЦА КРАЉА МИЛУТИНА ПРОНАЂЕНА У ОКОЛИНИ УГЉЕВИКА Славиша Тубин, ђакон	15
ЦРКВА У ПРИБОЈУ – проф. Перо Радовановић	18
AVE SERBIA - Јован Дучић	21
ТРИ ДАНА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ – Синиша Шаренац, протојереј	20
ПИСМО СВЕТОГ ВАСИЛИЈА ВЕЛИКОГ	22
ПРИКАЗ КЊИГЕ „СВЕТИ ИСИДОР ПЕЛУСИОТ“ – Срђан Масило	23
СВЕТИ ИСИДОР ПЕЛУСИОТ „О СРЕБРЕЉУБЉУ“	25
„НЕМА БОГА!? – Фјодор Коњу	26
СВЕТИ АЛЕКСАНДАР СВИРСКИ – НОВОЗАВЕТНИ АВРААМ	25
ВРИЈЕМЕ БУЂЕЊА И РАСТ ДУХОВНОГ ЧОВЈЕКА – Милош Зекановић, протојереј	29
ХРИШЋАНСКИ ПОГЛЕД НА ЗДРАВЉЕ У ОДНОСУ НА СПА- СЕЊЕ – Жељко Теофиловић, протојереј-ставрофор	30
ЗНАЧАЈ ПОРОДИЦЕ – Иван Иљин	33
КАКВА ЈЕ ПОРОДИЦА ДАНАС? – мр Биљана С. Спасић	37
АМБАСАДА ЦАРСТВА НЕБЕСКОГ У ТУЗЛИ – Давор Арнаут, ђакон	39
БИЈЕЉИНА - ОТВОРЕН НОВИ ВРТИЋ У ПРОСТОРИЈАМА ПЕТРОПАВЛОВСКОГ ХРАМА	41
ПРАВОСЛАВЉЕ И МОДЕРНИЗАМ – Рафаил Карелин, архимандрит	43
ТО ЈЕ БИО ИСУС ХРИСТОС – Евгеније Ројзма	46
НЕДОКУЧИВА РУСИЈА – Свети Мардарије Ускоковић	47
РАДОСТ БОЖИЋА – Владика Фотије	50

Излази са благословом
Његовог Преосвештенства Епископа
зворничко-тузланског г. ФОТИЈА

Година XI, број 47, (божићни број),
Бијељина, 2024.

Главни и одговорни уредник
протођакон Бојан Чечар

Технички уредник
протојереј-ставрофор Љубомир Самарцић

Уредништво часописа:
протојереј-ставрофор Љубомир Самарцић,
протојереј Синиша Шаренац,
протонамјесник Дражен Ракић,
протонамјесник Немања Ерак,
и протођакон Бојан Чечар

Адреса уредништва:
Ул. патријарха Павла 40, 76300 Бијељина,
E-mail: casopiszivotvorniistocnik@gmail.com

Часопис излази четири пута годишње

Сарадници часописа:
протојереј-ставрофор Жељко Теофиловић,
протојереј Радмило Радовић, протојереј Милош
Зекановић, протонамјесник Кристијан Ђокић,
протонамјесник Младен Јурошевић,
јереј Бранислав Недић, ђакон Бојан
Јокановић, јереј Давор Арнаут,
ђакон Славиша Тубин, Данијел Васић
и Маријана Чечар

Издавач:
Издавачка кућа
Епархије зворничко-тузланске „СИНАЈ“
Ул. патријарха Павла 40
76300 Бијељина, тел: (+387) 055-222-300
факс: (+387) 055-210-960

Лектор:
Борјана Јефтић

Слика на насловној страни - рад Степана
Владимировича Нестерчука "Вечерње звоно"
(1978)

Слика на задњој страни - рад Михаила
Александровича Иваненка (Црква и зима)

Тираж:
4600

Драга браћо и сестре, поштовани читаоци,

По благослову Његовог Преосвештенства, Епископа зворничко-тузаланског господина Фотија, из штампе је изашао 47. број часописа „Животворни Источник“ – број који излази о празнику Рођења Господа Нашег Исуса Христа тј. Божића. Као и до сада, уредништво се потрудило да читаоцима донесе интересантне и актуелне текстове. На самом почетку часописа, читаоцима је представљен наступ Издавачке куће Епархије зворничко-тузланске „Синај“ на 66. међународном београдском сајму књига. То је уједно био и први самостални наступ наше издавачке куће на једном сајму књига, у оквиру којег су посјетиоцима представљена наша издања. Након тога, читаоцима доносимо следеће текстове: *Охристовљење људске личности* од протонамјесника Младена Јурошевића, *Однос вјере и разума* од моје маленкости, *Црква у Прибоју* од професора Пере Радовановића, *Три дана на Косову и Метохији* од протојереја Синише Шаренца, *Вријеме буђења и раст духовног човјека* од протојереја Милоша Зекановића, *Хришћански поглед на здравље у односу на спасење* од протојереја-ставрофора Жељка Теофиловића и многе друге. Поред њих ту су и пјесме нашег Владике Фотија које редовно доносимо: *Дан у поноћ*, *Молитва Светој Великомученици Варвари* и *Православан бити*.

Позивамо све наше вјернике и читаоце да и даље редовно прате наша издања. У будућности припремамо још бројне друге књиге и часописе. Овог приликом, као главни и одговорни уредник часописа „Животворни Источник“, желим да честитам свим нашим читаоцима наступајући празник Рођења Христовог, уз традиционални поздрав:

„Мир Божији – Христос се роди!“

Бојан Чечар, протођакон
Главни и одговорни уредник

ИЗДАВАЧКА КУЋА ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ „СИНАЈ“ НА 66. МЕЂУНАРОДНОМ БЕОГРАДСКОМ САЈМУ КЊИГА

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа зворничко-тузланског г. Фотија, Издавачка кућа Епархије зворничко-тузланске „Синај“ се ове године појавила на 66. међународном београдском сајму књига. Ово је уједно и прво самостално појављивање наше издавачке куће на сајму књига, са својим штандом. Прошле године смо излагали у оквиру штанда Српске Православне Цркве. Издавачка кућа „Синај“ постоји већ шест година, али у свом издавачком опусу располаже бројним издањима, од којих су најпознатија свакако три часописа: „Животворни Источник“, „Боготражитељ“ и „Православни основац“. „Животворни Источник“ је епархијски часопис и до сада је доживио 46 бројева. Број који читаоци тренутно имају пред собом је 47. Часопис је мисијског карактера и у њему се могу наћи текстови на разне теме; од богословских, литургијских, историјских, хришћанске породице, до оних који се баве актуелним темама и дилемама. Часопис „Боготражитељ“ је часопис за средњу школу у чијој изради учествују ученици средњих школа широм наше Епархије заједно са њиховим вјероучитељима. „Православни основац“ је предвиђен за ученике основних школа. Поред часописа наша издавачка кућа је до сада објавила укупно педесет и четири књиге. Циљ свих ових издања је прије

свега мисијског карактера, а то значи да желимо да у ова тешка и смутна времена понудимо нашим вјерницима литературу која им може помоћи да лакше преброде искушења која се пред њих постављају.

Издавачка кућа Епархије зворничко-тузланске „Синај“ је своја издања понудила посјетиоцима Сајма књига у Београду у

хали 4. Доступна су била бројна издања. Ту смо имали три књиге чувеног јеромонаха, оца Серафима Роуза: „Душа после смрти“, „Православље и религија будућности“ и „Нихилизам – коријен револуције новог доба“. Нарочито интересовање посетилаца привукла је књига „Нихилизам – коријен револуције новог доба“. Отац Серафим је још прије шездесет година препознао да је цјелокупни живот западног свијета заснован на нихилистичкој претпоставци да не постоји апсолутна истина тј. Бог, него да је све релативно и промјенљиво. Другим ријечима, човјек у овом животу нема ништа постојано и стабилно за шта би се могао ухватити. Све је промјењиво, све подлијеже експериментисању, све је распадљиво и на крају умире. Пошто нема Бога, нема ни живота вјечног. Будући да је и наше данашње српско друштво снажно захваћено овим злокобним духом, ова књига оца Серафима је од суштинске важности. У њој отац Серафим на лапидаран начин указује на постојање апсолутне истине, тј. Бога, и позива све да се тој истини што прије вратимо. Највјероватније је то и био одлучујући фактор који је највише и привукао пажњу толико великог броја читалаца.

Поред књига оца Серафима, огромно интересовање је владало и за књиге из хришћанске психологије наше игуманије Матроне Брдар: „Дај ми своје

срце“ и „Срце ми чисто сздај Боже“. Велико интересовање владало је и за друга издања: „Православни буквар (бојанка за дјецу)“, четири збирке пјесма Епископа Фотија („Песма осмом дану“, „Вечност ми треба“, „Света Софија“ и „Васкрсење“), „Свети Исидор Пелусиот“, „Мали молитвеник“, „Екуменизам“ од Георгија Флоровског, „Чувени српски физичари“ од Цвијетина Савића и др.

Утисци посетилаца Сајма са којима смо разговарали су заиста дивни. Они су напросто одушевљени нашим издањима, њиховом тематиком, изгледом, као и цијенама. Ово су све додатни мотиви да Издавачка кућа Епархије зворничко-тузланске „Синај“ још више унаприједи свој рад на свим пољима, те да

се идуће године појави са још актуелнијим, модернијим и репрезентативнијим издањима.

Надамо се да ће цјелокупни мисијски подухват наше Епархије на челу са нашим Епископом Фотијем, а чији је Издавачка кућа „Синај“ јако битан сегмент, послужити нашим

вјерницима као моћно средство за духовну надградњу и укрепљење.

*Бојан Чечар, протођакон
Главни и одговорни уредник
Издавачке куће
Епархије зворничко-тузланске
„Синај“ Бијелина*

ОХРИСТОВЉЕЊЕ ЉУДСКЕ ЛИЧНОСТИ

Црква је богочовечанска заједница у којој влада једнодушност која живи, испољава се и остварује у времену и историји, али при томе „не мењајући своје суштинско јединство и свој унутрашњи благодатни живот“.¹ У Цркви је све вођено и руковођено Главом Цркве – Исусом Христом, а „све ради нас људи и ради нашега спасења и охристовљења“.²

У Личности Богочовека врховни је закон безмерно човекољубље. Са Христом, који је као Богочовек постао Црква,

1 Алексеј Хомјаков, *Црква је једна. Изабрани богословски списи*, Београд 1999, 5.

2 Јустин Поповић, *Догматика Православне Цркве III*, манастир Ђелије, Ваљево 2004, 15.

људска природа улази у благодатно – врлински подвиг обогочовечења, охристовљења. Све Христово постепено постаје наше. „Човек остаје у својој, и при својој природи, али се путем перихорисиса (прожимања), све преноси на природу човечију човечанском природом Богочовека Христа. Зато свети апостол Павле и благовести хришћанима: „И ваш је живот сакривен с Христом у Богу“ (Кол.3,3)“.³

Апостол Павле је први човек који је целу месијанску идеју Старог Завета и све оно што се односило на Премудрост Божију, пренео на Христа и

3 Наведено дело, 173.

објаснио Христом.⁴ Са Христом се испуњава Стари Завет и почиње Нови, у коме онај стари Адам налази своје избављење. Обожење света и човека није остварио први Адам, међутим, своје испуњење је нашло у Личности Другог Адама, Христа, Родоначелника „нове твари“.⁵

Апостол Павле Господа Исуса

4 „Стари Завет је припремио пут пуноћи новозаветне благодати. Једном речју, Нови Завет има свој корен у Старом Завету, јер се у Старом Завету Бог открива преко пророка и у прасликама, а у Новом Завету Бог се Самооткрио, то јест, родио се од Дјеве Марије и истински ступио у драму људског живота. У новом Завету, то јест, у тајни Домостроја спасења, сједињује се старозаветно „тада“ – праслика, са новозаветним „сада“ – Истином“, види: Мирко Ћ. Томасовић, *Богословско ткање на чунку облагорађеног живота*, 97.

5 Христо Јанарас, *Личност и Ерос*, 158.

Христа назива прототипом или јединим савршеним човеком који је нова твар, нови Адам, то јест, истински Адам као мера свега. Циљ човека је да постане све ново и да се обожи у Христу. „Стога, ако је ко у Христу, нова је твар; старо прође, гле, све ново постаде“ (2 Кор.5,17). Зато апостол Павле каже да је наше живљење на небесима и од Господа „који ће преобразити наше понижено тело, тако да буде саобразно телу славе Његове, по сили којом Он може све учинити и себи покорити“ (Флп.4,21). Ни само човек, ни само Бог, нису могли бити мерило свега. Мера свега је могао бити само Богочовек који је истински Бог и истински човек.

Христос преуевши на себе целог човека, постао је један од нас и дао могућност да постанемо сунаследници Његови, спасени крвљу Његовом. „Преобразивши се, Христос је показа обожену човечанску природу“.⁶ То је по Павлу возглављење свега у Христу.

Нови Завет разликује се од Старога, и по томе га надилази јер је реч била та која је водила човека, сада Христос, лично присутан,⁷ на неизрецив начин управљајући душе.⁸

Речју, учењем и законима, људи нису могли доспети до жељенога циља. Да је то било могуће остварити кроз речи, не би била потребна дела, и оваплоћење Божије. Због тога нема човека који је сам по себи у

стању да се спријатељи са Богом, нудећи Му своје врлине. Ни стари Мојсијев закон није био у стању да укине непријатељство између људи и Бога нити је ревност била довољна да донесе мир онима који живе у благодати. И једно и друго су дела човечових моћи и човечанске праведности.⁹

Уосталом, апостол Павле овај закон назива човечанском правдом: „Не познајући правде

Божије и настојећи да своју правду утврде“ (Рм.10,3), а имао је на уму старозаветни закон. Јер, „овај закон је само толико могао учинити против наших зала колико је било потребно да нас прихвати за здравље и да нас учини достојнима Исцелитељеве руке“.¹⁰ „Тако нам закон, вели он, постаде васпитач за Христа“ (Гал.3,24).

Апостол Павле човека гледа кроз Христа, све мери Христом и све ради у име Христа. Охристовљење живота и преображење творевине у црквену

⁹ О овој теми, опширније код: свети Никола Кавасила, *О животу у Христу*, Нови Сад 2002, 123.

¹⁰ Свети Никола Кавасила, *О животу у Христу*, Нови Сад 2002, 123.

заједницу се остварује кроз Свету Евхаристију, а охристовљење човека није пуки утисак који човек ствара сам за себе у свом уму. Ова констатација појашњава буквални смисао у коме треба схватати претходно навођене речи апостола Павла.¹¹

Библијски изрази који говоре о сједињењу човека са Христом нису напросто метафорички, већ имају стварни садржај. Често су детаљно анализирани такви изрази, посебно у контексту Божанствене Евхаристије. Божанствена Евхаристија, пише Кавасила, јесте оно што „чини да обитавамо у Христу и Христос у нама, тако да пребивамо у Њему и Он у нама, постајући (Са Њим) један дух“.¹²

У земаљском свету пред човеком стоје само два пута, само два начина живота: „охристовљење и ођавољење. Охристовљење бива Богочовеком Христом, помоћу благодатних Светих Тајни и јеванђелских светих врлина; а ођавољење бива ђаволом, и то помоћу разноврсних грехова и страсти“.¹³ „Сваки човек се налази на једном од та два пута. Охристовљење онебесује човека, постепено га обогочовечује, обојује, уводи у божанске светове Вечне Истине, Вечне Правде, док га најзад не уведе у Вечно Царство Божије. Ођавољење, пак, бива постепено кроз грехољубље, кроз живљење

¹¹ Преузето са: http://www.spc.rs/sr/panajotis_nelas_evharistija_ohristovljenje_zivota_preobrazenje_tvorevine

¹² Преузето са: http://www.spc.rs/sr/panajotis_nelas_evharistija_ohristovljenje_zivota_preobrazenje_tvorevine

¹³ „По светотачкој мисли непријатељ људскога рода – ђаво, не би био побеђен на праведан начин, да Онај који га је победио, није био човек од жене“, види: Мирко Томасовић, *Нови Адам*, 231.

⁶ Види: Јустин Поповић, *Тумачење Јеванђеља по Матеју*, 393.

⁷ „Присуство нове стварности у Христу, јесте присуство новог века царства Христовог у Цркви на земљи и у историји“, види код: Атанасије Јевтић, *Екслициологија светог апостола Павла*, 87.

⁸ Свети Никола Кавасила, *О животу у Христу*, 86.

у гресима и страстима“.¹⁴

Када Богом човек погледа себе, тада он угледа правога себе и позна правога себе. Исто тако, кад Богом погледа творевину Божију, човек тек тад спознаје тајну њену и смисао и вредност јер Бог открива унутрашњу логосну тајну сваке твари, открива је вери човечијој. „Човек расте у све бесмртности божанске. Зато хришћаниновом усавршавању нема мере. Једина је мера – безмерје, једини крај – бескрај. Такву веру омогућио је роду људском само Богочовек Христос, ваистину једини истинити Бог, и ваистину једини истинити човек“.¹⁵

По апостолу Павлу, од нас се не захтева само да верујемо, него и да страдамо. У Филипљанима 1,29 он пише: „Јер је вама даровано за Христа, не само да верујете у Њега, него и да страдате за Њега“. Он овде, дакле, помиње „страдање“. У 2,16 он говори о могућности „узалудног труда и узалудног трчања“. Апостол Павле пише и о достизању Христа и о томе како је од Христа достигнут. Читав језик овог одељка указује и наглашава делатност Божију и делатност човекову. То је објективна стварност постизања искупљења човековим „усавршавањем“ и „стремљењем“ ка коначном циљу који је недостижан ако човек није духовно активан,¹⁶ јер „почетак истинског хришћанског живота – живота „у избобиљу“ (Јн.10,10), представља извесно обнављање творевине, даривање нових снага, новог живота“.¹⁷ Тако и

14 Јустин Поповић, *Тумачење посланица Галатима и I и II Солуњанима*, 9.

15 Наведено дело, 193.

16 Георгије Флоровски, *Богословске студије*, 130.

17 Свети Теофан Затворник, *Пут ка*

вели апостол Павле: „Некада бијасте тама, а сада сте светлост у Господу“ (Еф.5,8), „јер сте ви сви синови светлости“ (1Сол.5,5). Другачије речено, тајна Хришћанства и тајна човековог живота, садрже се у тајни пострадаога, васкрслог и вазнесенога Бога Логоса – Исуса Христа Који је човечанску природу увео у славу Божију.¹⁸

Човек би требао свој евхаристијски живот усмерити тако да би могао Павловим речима рећи: „А живим – не више ја, него живи у мени Христос; а што сада живим у телу, живим вером Сина Божијега, који ме заволе и предаде Себе за мене“.¹⁹ Ја сам умро, каже, али не да бих остао мртав, него да би живео другим савршенијим животом. Ја сам се са–распео Христу, и Христос, живи и у распећу, животом Својим ме је испунио и почео је живети у мени. Ово није само у моралном смислу него и суштински. Он је у мени. Ја сам се сјединио са Њим, и Он са мном. Ја сам Му се привио као дивља маслина и Он ме је испунио Својим животом. Он у мени сведејствује, све управља на славу Божију и на спасење моје. Од Њега је подстицај, од Њега је и сила. Отуда, ма шта чинио верујући, а што је вредно у очима Божијим, не чинити без Њега (Јн.15,5). Без Њега таква дела нико не може чинити.²⁰

Апостол Павле је прожет васкрслим Христом који се и њему показао као „недонош-

спасењу, 7.

18 Мирко Ђ. Томасовић, *Нови Адам. Тајна човека у светлости библијско – литургијско – светоотачког поимања*, 346.

19 *Свето Писмо Новог Завета*, Београд 2008, 359.

20 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла Галатима*, 140.

чету“ и показао у слави и сили. *Заједно васкрсе и заједно посади* (Еф.2,4–6). Овим речима се показује уједно и најтешња заједница верујућих са Христом, као удова са главом и особито назначење прослављеног у Христу човечанства. Све што се у Њему савршило, савршило се не ради Њега већ ради рода људскога. Спасено човечанство је развијање или раскривање Христа – Његово испуњење“.²¹

Апостол Павле прихватајући Исуса Христа као *икону Бога невидљивога* (Кол.1,15), односно, као *видљиво обличје невидљивога Бога*,²² не каже да ће нас Бог саваскрснути кроз Христа и са–посадити на небесима него да нас је већ васкрсао и заједно посадио. Све што ће у своје време бити са искупљеним родом људским, апостол Павле види већ савршеним у Христу. Ми смо сви сагрешили у првом Адаму и умрли. Грех и смрт Адама су се само развијали у времену и имали своју примену кроз грехе и смрт његових потомака. На тај начин ми смо у другом Адаму васкрснути и посађени на небо. Васкрсење и вазнесење Њега као главе, показује свој утицај у нама као Његовим удовима. Ово започиње још овде духовно, у препороду са Христом, а завршиће се на крају векова свеопштим Васкрсењем и прослављањем, после суда, свих који се буду показали достојнима тога.²³ *Преобразивши упрљану икону у древну лепоту, Богочовек ће их присајединити Божанској лепоти*.²⁴

21 Наведено дело, 104.

22 Свети Николај Велимировић, *Омилије*, Шабац 2000, 177.

23 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла Ефесцима*, 105.

24 Триод, Недеља Православља, глас 8.

Васкрсење из мртвих²⁵ није дело слободне воље зато и не може бити предмет моралног циља. Сви ће васкрснути, хтели не хтели, очекивали или не очекивали васкрсење, али ће једни васкрснути у слави, а други у мукама. Да се по васкрсењу уђе у славу, може се тражити. То је и подразумевао апостол Павле говорећи о својој жељи да достигне васкрсење. Он говори овде о васкрсењу које води право ка Христу. Код њега се овде подразумева следећа мисао: „Ако не умреш, како је указано горе, онда нећеш достићи овакво васкрсење“.²⁶ Господ Спаситељ је умро за нас и грехе наше приковао за крст.²⁷ Потом вазневши се на небо, послао је Светог Духа од Оца. „Зато и верујућим у Њега даје праштање грехова,²⁸ и спасоносну благодат Светог Духа. Без овога двога, нема спасења“.²⁹

25 „При свом Другом доласку Христос ће, пошто васкрсне мртве, обавити Општи или Страшни суд. Овај ће суд обухватити све људе свих времена: нико га од људи неће моћи да избегне. О томе апостол Павле пише: „Свима нама се ваља јавити на суду Христову, да примимо сваки шта је који у телу чинио, добро или зло“ (2Кор.5,10)“, види: Јустин Поповић, *Тајна вере и живота*, Крњево 1977, 168. „Праведници ће у тај дан засијати озарени светлошћу и славом, они примајући је, а Он блистајући њоме, види: свети Никола Кавасила, *О животу у Христу*, 165.

26 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла Филипљанима и Филимону*, Крагујевац 2008, 94.

27 „За човеково спасење није пресудно човеково умирање, него *са* – умирање, и не његово васкрсење, него *са* – васкрсење. У томе *са* – (*са* – учествовању и *са* – разапињању са Христом), налази се узрок човековог спасења“, Мирко Ђ. Томасовић, *Символ вере, Тумачење Никејско – цариградског Символа вере*, 264.

28 Због тога „у светокрштењској педагогији, човек скида са себе „старог човека“ и постаје нови и духовно пресаздани човек – „нови Адам“, где се човек богоуиновлава и освећује“, види: Мирко Ђ. Томасовић, *Богословско ткање на чунку облагодатеног живота*, 127.

29 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла*

Вредности, истина, правда и поштење, нису вредности које су настале новим стварањем као последица оваплоћења Богочовека. Оне нису настале нити су успостављене хришћанском мишљу, већ оне припадају самој основи људске природе и егзистенције и оне су нешто чега је свако, спонтано свестан. Оно што је хришћанство учинило, јесте да је отворило нови пут учествовања у истини и правди, у чистоти, на нови начин и са новом снагом кроз Христа. „Ови појмови више не постоје као идеали, као апсолути, већ су егзистенцијално и онтолошки доступни људској природи кроз искупљење“.³⁰

Најзначајније преимућство хришћанства које га чини вишим од свих других вера, јесте даровање благодати препорода и других дарова Светог Духа. „Њега не одликује само висина богопознања и чистота моралних закона, него то што се у њему ради вере у Господа, преко Светих Тајни даје благодат Светог Духа, која чини човека новом твари, што ниједна друга вера, осим хришћанства, не даје и не може дати“.³¹

Уколико човек испуњује себе „*сваком пуноћом Божијом*“ помоћу светих тајни и светих врлина, утолико постаје светији, богоподобнији, христоликији, а тиме и славнији. Јер је једино то, непролазна и вечита слава која надживљује нашу телесну смрт и овај видљиви свет. Та слава, сва је од Христа, јер је Он слава наша, вечна слава људскога бића. То ће се нарочито обелоданити „*у онај*

Галатима, 143.

30 Георгије Флоровски, *Богословске студије*, 131.

31 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла Галатима*, 146.

дан“³² у дан Страшнога суда. Тада ће сва христоликост душе светих испунити и њихова васкрсла тела, и они ће засијати вечном христоликошћу, те ће тако и њихова христолика тела бити „*једнака телу славе Његове*“ (Флп.3,21).³³

Све ово, у свим својим посланицама разјашњава апостол Павле; а главно код њега је „проповед о благодати Светог Духа, без које нема спасења, а све друго је средство за ово“.³⁴

Наш позив и наше *звање* јесте светост кроз охристовљење, кроз обожење, до потпуног благодатног охристоличења (Гал.4,19). Јер, који се год у Христа крстисмо, у Христа се обукосмо (Гал.3,27.) „Наше је да стално трчимо „*к мети, к дару горњег звања Божијег у Христу Исусу*“ (Флп.3,14). Ми смо људи небоземна бића, наше *звање* открио нам је у Свом божанском Јеванђељу Христос, а то је христовност, то јест, христоликост. То је наше „*небеско звање*“ (Јев.3,1), једино истинско *звање* Богом дано и Богом одређено“.³⁵

Хришћанско Свето Откровење,³⁶ присутно скоро на свим језицима, показује да је једна глава Цркве Богочовек Исус

32 „Насупрот седмици дана која одмерава време, осми дан наговестиће начин на који постоји оно што је изнад природе и времена. То више неће бити време наслеђа пропадљивости, него потпуног односа са Богом у љубави, а који ће се остварити у динамици преображаја „*из славе у славу*“ (2Кор.3,18)“, види: Христо Јанарас, *Азбучник вере*, 175.

33 Јустин Поповић, *Тумачење посланица Галатима и I и II Солуњанима*, 203.

34 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла Галатима*, 146.

35 Јустин Поповић, *Тумачење посланица Галатима и I и II Солуњанима*, 206.

36 „У природи божанског Бића је да се открива и Самообјављује, баш као што је својство светлости да сија“, види: Мирко Ђ. Томасовић, *Бог Логос*, 193 – 194.

У земаљском свету пред човеком стоје само два пута, само два начина живота: „охристовљење и ођавољење. Охристовљење бива Богочовеком Христом, помоћу благодатних Светих Тајни и јеванђелских светих врлина; а ођавољење бива ђаволом, и то помоћу разноврсних грехова и страсти“. „Сваки човек се налази на једном од та два пута. Охристовљење онебесује човека, постепено га обогочовечује, обожује, уводи у божанске светове Вечне Истине, Вечне Правде, док га најзад не уведе у Вечно Царство Божије. Ођавољење, пак, бива постепено кроз грехољубље, кроз живљење у гресима и страстима“.

Христос Који је на неисказан начин начинио једну Цркву од Анђела и људи и сјединио небеско са земаљским,³⁷ „објављујући себе као Цркву Богочовека Христа“.³⁸ Сваки радозналац може га прочитати и усвојити појмове који се у њему садрже, али још увек тиме неће бити хришћанин, док не добије благодат Светог Духа, Богом установљеним путем. Могуће је да се окупи и читаво друштво таквих познавалаца Јеванђеља и да чак себи присвоји име јеванђелиста, али да остане безблагодатно, и сходно томе, само хришћанима по имену.³⁹

Учешће у божанственој Евхаристији извор је апостолске ревности за јевангелизацију света. Суделујући у Светој Евхаристији и молећи се за васељену на Свештеном литургијском сабрању, осећамо се позванима да наставимо „Литургију после Литургије“⁴⁰ и да сведочимо истину наше вере

пред лицем Бога и људи, делећи дарове Божије са читавим човечанством, у послушности према недвосмисленој заповести Господњој, датој пред Вазнесење Његово: „И бићете ми сведоци у Јерусалиму и по свој Јудеји и Самарији и све до краја земље“ (Дап.1,8).

Христовим оваплоћењем човек је постао Христолик, а са Његовим страдањем и васкрсењем постаје ослобођен и икупљен. Непознавање и неприхватање оваплоћеног Бога Логоса, значи непознавање и неприхватање истинитог Бога и истинитог човека, а самим тим и непознавање циља и смисла људског живота.⁴¹

Живот хришћана јесте истинито сведочење о обновљењу свих и свега у Христу: „Ако је ко у Христу, нова је твар; старо прође; гле, све ново постаде“ (2.Кор.5,17). Он је уједно позив свим људима на

лично, у слободи остваривано учешће у вечном животу, у благодати Господа нашега Исуса Христа и у љубави Бога и Оца како би у Цркви доживљавали заједницу Светога Духа, јер по речима светог Максима Исповедника: „Тајна спасења јесте искуство оних који хоће, а не оних који су робови тираније“, јер живот Христов је живот Цркве и живот сваког Његовог истинског слуге.⁴² Он ће се трудити да изгради у себи храм и станиште, а кад буде успео код себе, радиће и код других, јер по речима једног светитеља „ко може себе спасти, може и другог“.⁴³ Такав неуморни стројитељ на узрастању Цркве Божије и онај који је приводио спасењу, био је апостол Павле. Све своје снаге, физичке и телесне, уложио је за тај циљ, те се толико трудио и радовао за сваку црквену општину (1.Сол.2,7–8; 2.Кор.12,15; 11,28; 2.Тим.2,10; Дап.20,18–35). „Знао је да пише посланице сузним очима када је слушао о свађама или недоличном животу појединих чланова Цркве (2.Кор.2,4). Све је то чинио ради јединства Цркве, те се он ради тога и назива теологом јединства Цркве“.⁴⁴

**Младен Јурошевић,
протонамјесник
магистар теологије**

37 Види: Служба 8. новембра, песма 9.

38 Мирко Ђ. Томасовић, *Бог Логос*, 21.

39 Свети Теофан Затворник, *Тумачење посланице светог апостола Павла Галатима*, 146.

40 „Задатак палог и огреховљеног човека је да поврати своје првобитно достојанство, да му живот поново буде литургијски и подвижнички, да се уподоби Христу, то јест, да се обожује (Јевр.7,3) и тако оличностује, остане у нераскидивој заједници са Живим Богом“, види: Мирко Ђ. Томасовић, *Богословско ткање на чунку облагодатног живота*, 130.

41 Мирко Ђ. Томасовић, *Бог Логос*, 9.

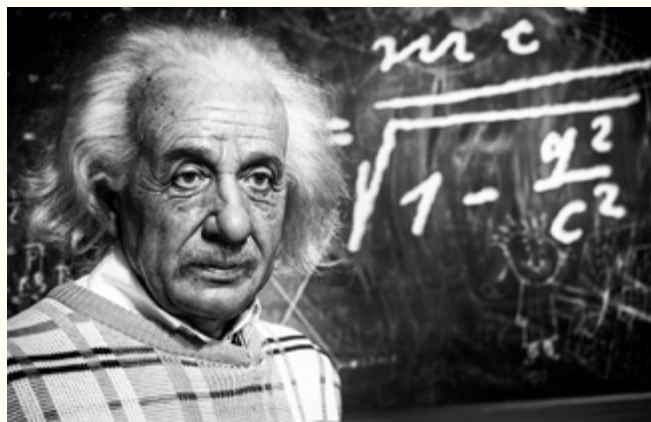
42 „Управо је апостол Павле постао такав један слуга, али „по дару благодати Божије“ (Еф.3,7), а не по својим људским заслугама“, Јустин Поповић, *Догматика Православне Цркве III*, манастир Белије, 105.

43 Јустин Поповић, *Тумачење посланице Римљанима*, 60.

44 Емилијан Чарнић, *Посланице апостола Павла*, 91.

ОДНОС ВЈЕРЕ И НАУКЕ

Кака наука као своју полазну претпоставку има вјеру. Нема науке *a priori* (прије искуства). Наука је *a posteriori* (након искуства). Један научник мора најприје да вјерује да ће се оно што је он поставио као своју тезу или теорију *a posteriori* (након искуства) тј. након експеримента, показати тачним.

Алберт Ајнштајн

Experimentum solum certificat in talibus (Само експеримент (искуство прим. Б.Ч.) даје сигурност у тим стварима) – каже Алберт Велики. Позната је и чувена мисао блаженог Августина: „Вјерујем да бих сазнао“ (*Credo ut intelligam*). Алистер Мегкарт, у својој књизи *Сумрак атеизма*, наводи један врло интересантан примјер који се тиче чувене Ајнштајнове теорије релативитета, која је објављена у новембру 1915. године. За њу првобитно није било довољно задовољавајућих доказа. На те доказе чекало се чак педесетак година. Ајнштајнова општа теорија релативитета била је један од најамбициознијих и најузбудљивијих интелектуалних подухвата у првим деценијама 20. вијека. Уколико би била тачна, према Ајнштајну, онда би имала три битне посљедице. На првом мјесту, нудила је врло прецизно објашњење аномалне прецесије Меркура. Ова аномалија је била примјећена око 1865. године, али никада није била објашњена. На другом месту, теорија је предвиђала да се зраци свјетло-

сти савијају услед гравитације Сунца. Савијање се може врло прецизно израчунати, а у року од десет година доказано је да се Ајнштајнова теорија савршено подудара са експерименталним доказима. Постојало је, међутим, и треће предвиђање. Ајнштајн је тврдио да би гравитација Сунца требало да утиче на свјетлост коју оно емитује. „Гравитацијски црвени помак“ узрокован је редукцијом брзине свјетлости због Сунчеве масе. Ипак, мјера ове редукције била је врло мала – само око два дијела у милион. Овај детаљ био је толико минуциозан да просто није могао бити откривен опремом из 1920-их година. Шта је требало учинити? Ајнштајнова теорија се чинила елегантном и задивљујуће успјешно је објашњавала одређене феномене. Ипак, једно од њених предвиђања није могло бити потврђено. Можда Ајнштајн није био у праву па ће његова теорија морати да се одбаци. Многи, ипак, нису тако мислили. Вјеровали су да је теорија довољно убједљива да би

повјеровали да ће некада у далекој будућности њена предвиђања бити потврђена. У међувремену, били су спремни да живе са овим нерешеним питањем. Живјели су и мислили о Ајнштајновој теорији као да је истинита, иако су знали да ће тек будуће генерације знати да ли је заиста тако. Оно што су знали чинило им се

потпуно добрим за сопствене потребе. Вјеровали су да је Ајнштајн у праву, дозволивши будућим генерацијама да сазнају истину. Треће предвиђање је најзад потврђено 1960-их година, након двије генерације када је нова спектроскопска техника омогућила посматрање предвиђеног ефекта. Ипак, нико није био посебно изненађен. Нико није суздржавао вјеру у Ајнштајнову теорију релативитета до њеног коначног доказивања. Овај примјер нам врло лијепо показује да можемо вјеровати у теорију без коначног доказивања њене истинитости. Теорија може бити довољно могућа да би заслужила наше повјерење, чак и ако нека њена предвиђања могу бити доказана тек у будућности. Укратко, ствар је у вјери, што су одавно истицали Полањи и остали философи науке. Ово није радикална или контроверзна изјава, већ просто прецизан резиме тешкоћа са којима су се природне науке суочавале у покушају да понуде најбоље објашњење онога што

Прави научник зна докле се простире његово знање па је отуда он духовно скроман. Он тражи и покушава да докаже, он увијек постиже максималну вјеродостојност и доказаност, разговјетност и тачност, али баш због тога он зна са колико му тешкоћа то полази за руком и увијек има на уму да потпуне вјеродостојности у науци нема. Сасвим је другачија ствар с полуобразованим човјеком. Такав човјек не умије да истражује и спознаје, он уме само да „разуме“ оно што је просто и површно и да памти. Он живи од научених формула од којих у глави постаје све површно и просто, он прихвата све као „јасно“ и зато умишља да је, пошто му је све јасно, позван да све објасни другима. И нерјетко се дешава да што је баналнији њихов поглед на свијет, тим фанатичније вјерују у њега. То је извор савременог милитантног атеизма.

знамо о свијету. Једноставно није тачно да научници вјерују у теорије зато што су „доказане“. Они верују у њих зато што најбоље објашњавају оно што опажамо.¹ Треба, такође, направити јасну дистинкцију између правог научника и полуобразованог човјека. Углавном је овај полуобразовани човјек био најгласније када је одбацивање идеја вјере у Бога. Прави научник зна докле се простире његово знање па је отуда он духовно скроман. Он тражи и покушава да докаже, он увијек постиже максималну вјеродостојност и доказаност, разговјетност и тачност, али баш због тога он зна са колико му тешкоћа то полази за руком и увијек има на уму да потпуне вјеродостојности у науци нема. Сасвим је другачија ствар с полуобразованим човјеком. Такав човјек не умије да истражује и спознаје, он уме само да „разуме“ оно што је просто и површно и да памти. Он живи од научених формула од којих у глави постаје све површно и просто, он прихвата све као „јасно“ и зато умишља да је, пошто му је све јасно, позван да све објасни другима. И нерјетко

се дешава да што је баналнији њихов поглед на свијет, тим фанатичније вјерују у њега. То је извор савременог милитантног атеизма. Ово стање душе описали су лијепо руски пјесници. Тако код кнеза П.А. Вјаземског,

Никола Коперник

иначе Пушкиновог пријатеља читамо:

*Наш разум помрачен охоло-
ићу слепом,
Спреман је да прогласи за
сањарију и детиње
сујеверје
Све што не може да подведе
под свој прорачун.
А зар сто пута није сујевер-
нији онај*

*Ко у себе верује, а сам себи је
загонетка,
Ко се гордо ослања на свој кли-
мави разбор
И у њему обоготворава свој
сопствени кумир?*

Још дубље и пророчански је ова мисао звучи код Тјутчева:

*Не пло, већ дух је развращен у
наше дане
И човек тугује безнадежно...
И ка светлости стреми из
ноћне сени
и светлост стекавши ропти
и буни се.
Безверјем жежен и исушен,
неподношљиво он данас под-
носи...
И свестан своје погубељи,
За вером жуди... али за њу не
пита...*

Људи таквог склопа, по све-
му судећи, још су далеко од
свијести о својој „погубељи“.
Они још увијек вјерују у своју
„полунауку“. Достојевски је
то имао у виду када је писао:
„Полунаука, најстрашнији бич
човјечанства... полунаука је
деспот каквих до данас никада
није још било. Деспот који има
своје жреце и робове, деспот
пред којим се све клања... с

¹ Мекгарт, А., *Сумрак Атеизма*, Biblos books, Београд 2022., стр. 112-113

празновјерицом, до данас независливом“².

У ствари, религиозна вјера уопште није повезана са „глупошћу“ и „незнањем“, она је потребна свим људима, па и оним најумнијим и најобразованијим. Као потврду овога, овде ћемо навести свједочанства од стране великих природњака последња четири вијека.

- **Никола Коперник (1473–1543):** „Созерцавајући у мислима раскошно устројство свемира којим управља божанска премудрост, ко не би осјетио да његово стално созерцање и, такорећи, интимно општење с њим, не узноси човјека ка Највишем и не доводи до усхићења према вазда суштим Творцем васељене, у којој пребива највеће блаженство, и који је круна сваког добра...“
- **Френсис Бекон (1561–1626):** „Само површно познавање природе може да нас удаљи од Бога; напротив, дубље и темељније знање води нас назад, ка Њему...“
- **Чувени хирург Амброаз Паре (1517–1590):** „Ја сам их превијао, а исцјељивао – Бог“.
- **Галилео Галилеј (1564–1642):** „И Свето писмо и природа проиходе од Божије Ријечи: прво – као сугестија Светог Духа, друга – као извршитељица Божијих заповјести“.
- **Јохан Кеплер (1564–1642):** „Кроз стварање ја, такорећи, додирујем Бога рукама“... И још: „О Оче свјетлости, Ти који помоћу природне свјетлости будиш у нама жудњу за благодатном свјетлошћу како би нас узвисио до свјетлости

величанства! Захваљујем Ти, створитељу и Господе мој, што си ме обрадовао твојом ревнином Твојом јер сам био усхићен дјелима руку Твојих“...

- **Роберт Бојл (1627–1691):** „Прави природњак никад не може да проникне у спознају тајне стварања ако га не дотакне прст Божији.“
- **Гете (1749–1832):** „Вријеме сумње је прошло; сада људи исто тако мало сумњају у себе као и у Бога.“
- **Ханс Кристијан Ерстед (1777–1851):** „Свако темељно познавање природе води ка спознаји Бога.“
- **Анатом фон Хелер (1708–1777):** „Мене је спознавање природе научило да мислим узвишеније о Богу, пред којим је наша земља само једна трунка прашине које у безбројном мноштву стоје у подножју његовог трона...“
- **Астроном Јохан Хајнрих фон Медлер (1794–1874):** „Прави природњак не може бити негатор Бога.“
- **Знаменити геолог Чарлс Лајел (1797–1875):** „У било ком правцу да усмјеримо своја истраживања, свуда откривамо најјасније доказе стваралачког Разума или његовог провиђења, снаге и мудрости.“
- **Славни хемичар Јустус фон Либих (1803–1873):** „Све су то мњења дилетабата који из својих излета у граничне области природне науке изводе право да необавјештеној и лаковјерној публици тумаче како су, заправо, настали свијет и живот и колико је човјек одмакао у истраживању виших предмета.“ „Не заборавите – говорио је он

својим студентима – ми поред свих знања и истраживања остајемо кратковиди људи чија се снага коријени у томе што имамо основац у највишем Бићу.“

- **Веома занимљиво признање налазимо и код онога на кога се атеисти најчешће позивају, а то је Чарлс Дарвин (1809–1882):** „У ситуацијама највишег колебања никада нисам био атеиста у том смислу да бих порицао постојање Бога.“
- **Познати научник Јулијус Роберт фон Мајер (1814–1878)** који је открио закон учувања енергије: „Ако површне главе, које себе издају за јунаке дана, не желе уопште да признају ништа друго ни више осим материјалног, чулно опажљивога свијета, онда такву смијешну претензију појединих личности не треба стављати у гријех науци; сама наука ће имати још мање користи и части од такве претензије.“ „Из свег, пуног срца кличем: истинска философија не може и не сме да буде ништа друго осим пропедутика хришћанске религије.“³

Иако прости секуларисти још говоре да је Црква увела неку врсту раздора између разума и религије, треба рећи да је истина заправо, да је Црква прва у историји покушала да споји разум и религију. Никада прије није постојао ниједан такав савез свештеника и философије.⁴

Бојан Чечар, протођакон

2 Достојевски, Ф.М., *Зли дуси*, Ленто, Београд 2015, Глава прва VIII

3 Иљин, И., *Пут духовне обнове*, Логос, Београд 2008., стр. 22-24

4 Честертон, Г. К., *Вечни човек*, Бернар, Стари Бановци 2015., стр. 119.

ЗАШТО СТАЛНО ИЗНОВА ЧИТАТИ ЈЕВАНЂЕЉЕ?

ЗАШТО СТАЛНО ИЗНОВА ЧИТАТИ ЈЕВАНЂЕЉЕ?

Једном прочитати Јеванђеље и смирити се је, најблаже речено, чудно, јер је Свето писмо храна за душу. Хранимо тело три или четири пута дневно, а између тога и грицкамо. Али шта је са душом? Не смемо забораваити, када се човек моли Богу, у том тренутку разговара са Творцем, а када чита Свето Писмо, Творац разговара са њим. Како можете ограничити своје заједништво с Богом на само један пут у свом животу? За хришћанина је то немогуће

Човек се мења, сазрева, постаје мудрији. Са њим се дешавају све врсте трансформација везаних за узраст, стиче животно искуство, и све то утиче на перцепцију текста. Читајући уметничко дело, сваки пут ће открити нешто ново. Очигледно, „Рат и мир“ са четрнаест година је једна књига, а са четрдесет сасвим друга. Тако је и са Јеванђељем и са другим текстовима Светог Писма, које такође позивам да прочитате. Посланице и Дела Светих Апостола, Откровење, Стари Завет – овај духовни оквир се не сме изгубити.

Сада постоји веома велики проблем. Православни хришћани практично не читају Стари завет, што резултира инфериорним, једностраним, паушалним схватањем Светог писма. Али сви свети нас уче да то не занемаримо!

Колико и како читати?

Јеванђеље се може читати на различите начине. Неколико поглавља у једном седењу или увече пре спавања, једно по једно. Можете читати на путу до посла, у превозу, слушати у аудио формату. Може по зачелима (фрагменти намењени читању у храму током богослужења одређеног дана) или по параграфима. И барем неколико редова – већ је добро! Данас на Јутјубу постоји много канала на којима можете слушати мали одломак из Светог писма. Тако је дивно, усред нашег лудог живота, застати и обогатити своју душу!

Редовност је важна у проучавању јеванђеља. У идеалном случају, требало би да посветите време овоме сваки дан, јер чак и народна мудрост каже: „Очи не виде – срце не боли“, „далеко од очију – далеко од срца“. Апостол Павле учи: „Пази на себе и на науку, истрај у томе; јер чинећи ово, спасићеш и себе и оне који те слушају.“ (1. Тим. 4, 16). Ако не можете сваки дан, читајте ређе, најважније је да разрадите свој ритам.

Позивајући да свакодневно читамо Јеванђеље, увек упозоравам наше вернике на максимализам. Претерани ентузијазам је опасан у било којој области: у послу, породици, спорту, па и у духовном животу. Не дозволите фанатизам, препун је повреда. Можете се једноставно прејести. Провешћете дан читајући Јеванђеље, а онда га више нећете узети у своје руке.

У нашем тешком времену, када су људи духовно веома оштећени, нема смисла инсистирати на било чему. Уопште, немогуће је натерати човека да се моли или чита Библију. Можемо му само ово понудити, објаснити да су сви његови проблеми, као и сви проблеми човечанства, последица непознавања Светог писма. Када би се знало и проучавало, преобразило би многе животе.

Савременом лаику се може препоручити да чита Јеванђеље у делимичним дозама. Нема потребе да било шта форсирају, нема потребе да се присиљавају на то. Ни у ком случају не треба кажњавати читањем Јеванђеља, ово је псеудо-духовни садизам, њиме често греше „неискусни старци“ од којих треба бежати не осврћући се. Важно је да волимо Реч Божију, то је наш задатак.

Да не подивљамо

Када сам размишљао о теми поновног читања Јеванђеља, дошао сам до ове аналогије. Недељу славио педесет два пута годишње – зашто је то потребно? Зар Ускрс једном годишње није довољан? Зашто нам је потребан овај мали Васкрс сваке недеље, заповест да седми дан у недељи посветимо Богу? Да човек не отврдне, да не заборави Бога! Из истог разлога Јеванђеље треба читати што чешће. Човек мора да тражи себе на његовим страницама, иначе – зашто је све ово уопште?

Савременом лаику се може препоручити да чита Јеванђеље у делимичним дозама. Нема потребе да било шта форсирамо, нема потребе да се присиљавамо на то. Ни у ком случају не треба кажњавати читањем Јеванђеља, ово је псеудо-духовни садизам, њиме често греше "неискусни старици" од којих треба бежати не осврћући се. Важно је да волимо Реч Божију, то је наш задатак.

Морате прочитати и препознати себе, пронаћи своје проблеме у ономе што чујете са усана Спаситеља када говори о овом или оном тренутку духовног живота.

У спорту, да бисте постигли одређену физичку форму, потребно је да посветите тренингу најмање месец дана. Можете изгубити форму за три дана неактивности. Исто се дешава и у духовном животу. Наша природа нам говори како да живимо да не бисмо изгубили одређене вештине. Ако се особа физички не креће, има атрофију мишића. Ако не тренира свој главни орган - мозак, онда ће после неког времена деда Алцхајмер покуцати на врата.

Ако занемари читање Светог писма, како ће хришћанин знати како треба да живи? Људи се

нису много променили хиљадама година. Да, имамо ајфоне и невероватну технологију, али у духовном смислу, ми смо потпуни лаици, а ово је пут у нигде.

Компликовано је?

Да, у почетку може бити тешко, али није страшно. Главна ствар је читање. Читајући Јеванђеље, можда га не разумемо у потпуности, али остаје траг читања: душа, ум, срце постају чистији.

Имамо читав списак теолошких питања на која нема одговора. И ови несхватљиви тренуци нас уверавају у једно, знамо о Богу тачно онолико колико нам је Он Сам открио. Он је несхватљив, а ипак, постао је исти као ми, дошао је у наш свет, и ово је апсолутно невероватно.

Јеванђеље је за нас навигатор, упутство за живот. Ако према њему градите живот, то лечи душу, ослобађа многе проблеме: анксиозност, неуротичну анксиозност, страхове и фобије.

На крају, желео бих да охрабрим све да проучавају Свето писмо, јер оно уноси ред и склад у нашу вољу, ум и осећања. Ако је ум заокупљен читањем Светог писма, онда ће бити могуће довести ствари у ред у животу. Ако промените себе, промениће се и све око вас. Није ли то разлог да се што чешће обраћамо Јеванђељу?

Константин Лисњак, протојереј
Извор: Поуке и Горловска и
Славјанска епархија

ИСТОРИЈА

КОВАНЦА КРАЉА МИЛУТИНА ПРОНАЂЕНА У ОКОЛНИН УГЉЕВНИКА

Вијест о пронађеној кованици

Истражујући Архив Босне и Херцеговине у Сарајеву 2023. године, у вези са историјом Манастира Папраће и шире у контексту историје Епархије зворничко-тузланске, аутор је заједно са папраћким игуманом, архимандритом Нек-

таријем (Тешићем) од службеника Архива био упознат са скорим налазима српског средњовјековног новца код Угљевика. Наиме, по казивању службеника Архива у питању је био српски новац који је пронашао на својој земљи М.С., православни Србин, и о свом проналаску се даље распитивао. По благослову Ње-

вовог Преосвештенства Епископа Фотија, аутор се јавио М. С. и са њим обавио разговор са циљем предочавања значаја проналаска новца, који свједочи о ери владавине Свете браће, краљева Драгутина и Милутина српским земљама, при чему је налазак Милутинова новца у областима негдашње Соли, посебно интере-

сантан. Власник је био љубазан да пошаље више слика једне кованице како бисмо могли да је публикујемо.

Идентификација кованице

Приликом анализе кованице на основу његове компарације са сличним објављеним налазима предочићемо следеће чињенице: На аверсу приказан је српски краљ без круне у хламиди који руком прима копље са барјаком крсташем које му предаје Свети Стефан Првомученик. Карактеристично Свети Стефан предајући копље десном руком у лијевој носи Јеванђеље. Тако, у ствари, жели да укаже на задатак који владар има од Бога, а то је утврђивање јеванђелске истине првославља у границама своје земље. Символично владар копљем прима богомдаровану војну силу којом остварује право владања над земљама,¹ а са друге стране Крст на застави и Јеванђеље указују какав је „вјерски програм“ Немањичке идеологије. Са стране Светог Стефана је натпис SSTEUFAN, а са стране владара пише VROSIVS и испод заставе REX (SSTEUFAN-VROSIVS REX). На реверсу је приказан Господ Христос како сједи на богато украшеном трону.² При

1 Копље са заставом на новцу је карактеристично за новце краља Милутина. Таква презентација је настала под западним узорима из раног средњег века, док се само копље појављује као владарска инсигнија још од Стефана Немање: Vujadin Ivanišević, „The Image of a Throne – sella aurea – on Serbian Medieval Coins“, *Studies in Byzantine Numismatics and Sigillography in Memory of Petros Protonotarios* (Bibliotheca of the Hellenic Numismatic Society), eds. Eleni G. Papaefthymiou, Ioannis P. Touratsoglou (Athens: Hellenic Numismatic Society, 2013), 64-65.

2 О презентацији Христа на трону на српским кованицама XIII вијека. У

идентификацији ове кованице узећемо у обзир низ идентичних представа на новцу краљева Драгутина и Милутина. Овој кованици је изгледом сличан Драгутинов динар, са изузетком што је натпис на њему STEUFAN- SSTEUFAN REX.³ Такође, новчић је сличан ријеткој емисији из заједничке владавине Драгутина и Милутина која се објашњава предајом престола у Дежеву 1282. г. (кован до 1312).⁴ Међутим, она посједује натпис STEUFAN-VROSIVS REX. Дакле недостаје натпис SSTEUFAN. Коначно, идентичну представу и натпис SSTEUFAN-VROSIVS REX, налазимо на новцу краља Милутина међу који можемо сврстати и овај угљевички налаз.⁵

Умјесто закључка – Важност новопронађене кованице (историјски контекст)

Овај примјер угљевичког сребрењака може потенцијално да указује на догађаје везане за судбину српске Усоре и Соли, последице смрти краља Драгутина 1316. године. На-

контексту немањичке владарске и верске идеологије, као и комбинације западних и византијских утицаја на њима, в. Ivanišević, „The Image of a Throne“, 65-66.

3 Сергије Димитријевић, „Новчане емисије краља Драгутина, Владислава II и краља Милутина“, *Старинар, књ. XXVII*, ур. Ђурђе Бошковић (Београд: Археолошки институт, 1977), 129 (сл. 7-8 у прилозима).

4 Димитријевић, „Новчане емисије краља Драгутина“, 134. Упоредити са приказом истог примерка кованице из збирке Ермитража: Исто, у прилозима сл. 29-30; Драгана Лазаревић, „Гериторија краља Драгутина“, *Гласник Историјског архива Ваљева* 25, ур. Милча Мадих (Ваљево: Историјски архив Ваљево, 1990), 22.

5 Димитријевић, „Новчане емисије краља Драгутина“, 136 (сл. 33-34 у прилозима). Такође, погледати у: Miroslav Jovanović, „Srpski sredovekovni novac – III“, *Numizmatički casopis Dinar, br. 3* (1996), 18.

име, према уговору српских краљева Драгутинов син Владислав је требао да наслиједи све његове земље. Први корак ка томе је учињен када се свети краљ Драгутин замонашио под именом Теоктист и предао престо свом сину који је постао други по реду „сремски краљ“. Но после Драгутинове смрти, његов брат Милутин је дјеловао војно са циљем окупљања свих српски земаља под једном влашћу. Муњевити и унапријед испланирати Милутинов замах преузимања Драгутинових области укључивао и брзо дјеловање у областима Усоре и Соли. Милутиново преузимање власти у Усори и Соли потресло је интересе угарског краља Карла Анжујског, великашку породицу Шубића, и њиховог главног вазала Стефана II Котроманића, потоњег господара оснажене Босанске бановине. Борбе око наслеђа свих Драгутинових области су биле жестоке завршиле у се status quo исходом. У диоби Карло Роберт са својим вазалима повратио је угарској круни Београд, Усору и Соли, и један дио Мачве, док је њен други дио, крајеве око Рудника и Ариља и Браничево, Милутин трајно припојио Србији.⁶ Што се тиче Усоре и Соли, до 1318. године Милутин је изгубио власт над њом у корист Шубића који су је предали Сте-

6 О дешавањима после 1316. године и борбама за наслеђе после Драгутинове смрти, као и даље судбине власти његовог сина краља Владислава, в. Димитријевић, „Новчане емисије краља Драгутина“, 131; Aleksandar Krstić, „The Rival and the Vassal of Charles Robert of Anjou: King Vladislav II Nemanjić“, *Banatica* 26, *II Istorie* (Proceedings of the International Conference Politics and Society in Central and South-Eastern Europe (13th-16th centuries) Timișoara, 29 October 2015), ed. Dumitru Ţeicu (Cluj-Napoca: MEGA, 2016), 36-51.

Дакле, у времену најмање од 1316. до 1318. године, српски краљ Милутин Немањић је господар Усоре и Соли. Тај податак је врло битан када се апострофира Немањићко наслеђе на територијама Епархије зворничко-тузланске, будући да се оно неријетко спомиње само у контексту владавине краља Драгутина (при чему је важно обратити пажњу и на његове синове Урошица и Владислава). Што се тиче, пак, пронађеног новчића, он својим мјестом проналаска потенцијално може да свједочи у правцу Милутинових дјелања или његове кратке владавине Усором и Соли.

фану II Котроманићу.⁷ Дакле, у времену најмање од 1316. до 1318. године, српски краљ Милутин Немањић је господар Усоре и Соли. Тај податак је врло битан када се апострофира Немањићко наслеђе на територијама Епархије зворничко-тузланске, будући да се оно неријетко спомиње само у контексту владавине краља Драгутина (при чему је важно обратити пажњу и на његове синове Урошица и Владислава). Што се тиче, пак, пронађеног новчића, он својим мјестом проналаска потенцијално може да свједочи у правцу Милутинових дјелања или његове кратке владавине Усором и Соли. Такође, хипотетички речено, кованица је могла бити загубљени примјер трговачке дјелатности на прометној гео-историјској рути, око данашњег Угљевика, која је ишла из Подриња, према Мајевици и даље ка Соли. На концу непобитно је да је новчић доказ присутности и утицаја ере браће светих краљева, Драгутина али и Милутина у српским земљама западно од реке Дрине, у областима Усоре и Соли које територијално и данас коренсподирају Епархији зворничко-тузланској.

Славиша Тубин, ђакон

7 А. Мајков, *Историја српскога народа*, прев. Ђ. Даничић, Београд, 1876, 149.

Археолошки институт, 1977; 125-150.

- Aleksandar Krstić, „The Rival and the Vassal of Charles Robert of Anjou: King Vladislav II Nemanjić“, *Banatica* 26, II *Istorie* (Proceedings of the International Conference

Прилог: Приказ угљевичког налаза Милутиновог сребрењака

Библиографија Извор:

- Необјављена кованица (сребрењак) краља Милутина (објава слике у Прилогу).

Литература:

- А. Мајков, *Историја српскога народа*, прев. Ђ. Даничић, Београд, 1876.
- Драгана Лазаревић, „Територија краља Драгутина“, *Гласник Историјског архива Ваљево* 25, ур. Милча Модић. Ваљево: Историјски архив Ваљево, 1990; 5-26.
- Сергије Димитријевић, „Новчане емисије краља Драгутина, Владислава II и краља Милутина“, *Старинар*, књ. XXVII, ур. Ђурђе Бошковић. Београд:

Politics and Society in Central and South-Eastern Europe (13th–16th centuries) *Timișoara*, 29 october 2015), ed. Dumitru Țeicu. Cluj-Napoca: MEGA, 2016; 33-51.

- Vujadin Ivanišević, „The Image of a Throne – sella aurea – on Serbian Medieval Coins“, *Studies in Byzantine Numismatics and Sigillography in Memory of Petros Protonotarios* (Bibliotheca of the Hellenic Numismatic Society), eds. Eleni G. Papaefthymiou, Ioannis P. Touratsoglou. Athens: Hellenic Numismatic Society, 2013; 61-69.
- Miroslav Jovanović, „Srpski sredovekovni novac – III“, *Numizmatički casopis Dinar*, br. 3 (1996); 17-20.

ЦРКВА У ПРИБОЈУ

Црква у Прибоју је посвећена „Рођењу Пресвете Богородице“ и једна је од најстаријих цркава на Мајевици. У вријеме Османске власти на нашем простору је уништен велики број храмова, а са друге стране било је забрањено њихово подизање. Међутим, чим је власт османског царства почела да слаби, православни вјерници овог краја су отпочели са подизањем храмова на Мајевици. До тада су Срби из Прибоја ишли на црквено богослужење у храм у Мачковцу и посебно у манастир Тавну. Пошто су ови храмови били удаљени и пошто је вјера православна била велика у Прибоју, мјештани су одлучили да у самом мјесту подигну свој храм, око кога ће се окупљати и који ће бити симбол њихове заједнице.

Градња храма почела је 1880. године. Након завршене градње храм је освештао Митрополит зворнички 22. августа / 4. септембра 1883. године, тј. на дан Св. мученика Агатоника, у народу познат као „Арлијев-дан“. Тадашњи Митрополит тузлански је упућивао народ да славу овог храма одржавају на Малу Госпојину коме је дану црква и посвећена. Али следеће године народ се спонтано окупио испред цркве на „Арлијев-дан“, тако да су свештеници морали да одрже богослужење и самим тим народ је завео овај Црквени сабор који је и данас један од највећих црквених сабора у овој крају. Од тада се поштовала воља народа и као слава овога светога храма остао је да се слави дан Св. мученика Агатоника.

Данашња црква је грађена двије године; масивни зидови цркве су зидани од камена, а сводови су урађени од сиге. Народ је показао велико пожртвовање приликом градње цркве и само зато је могао још у оно вријеме саградити лијепу и ве-

Храм Рођења Пресвете Богородице

лику цркву која им је могла послужити на част и понос. Коначан довршетак цркве је био на „Арлијев-дан“ 1889. године.

Кроз деценије и у периодима слободe и благостања, храм су развијали мјештани Прибоја, али и околних села: Тобута, Растошнице, Рожња, Бријеста, Подгоре, Липовица, Пељава и других села, која су припадала овој парохији. Такође, значај за развој овог храма су имали и свештеници, међу којима су први били родом из овог краја.

Храм у Прибоју и школа која је основана поред храма су постали веома значајан вјерски, културни и национални центар Срба у овом дијелу Мајевице. Због тога је у тешким, ратним и окупационим периодима главна мета напада разних непријатеља био управо храм, свештеници и све што се налази у оквиру њега. У периоду Првог свјетског рата Аустроугарска је храм претворила у војну болницу и био је потпуно девастиран до краја рата. У Другом свјетском рату 1941. године усташе и муслиманске милиције из околних села су нанијеле велику штету храму у Прибоју, те је осим храма било спаљено и пет црквеноопштинских зграда: школа, два парохијска дома, учитељев стан и велики црквени дом. Након ослобођења Прибоја и успостављања комунистичке власти, православни Срби су очекивали обнову храма и црквеног богослужења. Међутим, нова комунистичка власт је храм у Прибоју претворила у складиште жита до 1953. године. Забранила је смјештај свештених лица у Прибоју до 1968. године и покушавала на разне начине да одвоји становништво од цркве. У одбрамбеноотацбинском рату храм у Прибоју је, такође, претрпио оштећења која су и данас видљива на њему. Кроз историју од сто четрдесет година и поред свих ових страдања и разарања вјерници у овој парохији су увјек успјевали да изнова обнове свој храм и да се окупе око њега.

Храм у Прибоју и школа која је основана поред храма су постали веома значајан вјерски, културни и национални центар Срба у овом дијелу Мајевице. Због тога је у тешким, ратним и окупационим периодима главна мета напада разних непријатеља био управо храм, свештеници и све што се налази у оквиру њега.

Ево и данас овде не можемо а да не помислимо колику су жртву наши преци уложили да саграде овај диван храм. Они нису саградили овај храм као некакву грађевину или споменик, него као центар око кога ћемо се окупљати и тако бити

дио „живе цркве“. Такође, видимо и да дан данас овај храм сјаји сјајем и онда знамо да смо и ми значајну жртву приложили њему. Стога, нека да Господ да вам се сваким добром то врати и да се кроз вијекове вијекова у слози окупљамо у овом храму у што већем броју.

Проф. Перо Радовановић

ДУХОВНА ПОЕЗИЈА

ДАН У ПОНОЋ

Ево дана Господњег,
величанству његовог
равна нема,
на небу Крст Господњи
васељену светлошћу
осветљава,
уз предивни ангела пој
и ангелске трубе,
са четири стране се чују
Мртви устају,
мртви васкрсавају,
и сви небу усходе,
У непропадљива тела
се облаче

Ево дана
који створи Господ,
да се радујемо
и веселимо у њему
Певају праведници,
певају мученици,
радују се и сви слепи,
хроми и глухи
које Господ Својим
Јеванђељем исцели
И крст свој носећи
на Бога не похулише,
и тако се праведном Јову
уподобише,
радују се и веселе
пустињаци и милостиви,
и сви блаженствима
испуњени,
Ево долази Господ у слави,
да их са десне стране
Своје постави

Ево монашких хорова,
са ангелима поју
Ево за Име Господње
пострадалих
Ево великих војсковођа,
који крстом побеђиваше
Добротвора и ктитора,
који као на фрескама
своје светиње
Богу приносе
Ево и мудрих девојака,
које кандила
са светиљкама носе
И Жениху Свом – Христу
у сусрет ходе.
Ево Господ позива
и све народе,
који Га за Свог Спаситеља
прихватише,
крст свој носећи,
Васкрсење чекајући

Ево и огњене реке
окупрене демонима
тамним,
који поробљене људе
у дубине огња одводе
Ево гонитеља,
ево мучитеља
Цркве Божије,
сви одоше са леве стране
Ево убица,
ево безаконика,
чедомораца,
блудника и блудница,
и свих непокајаних

од искони грешника,
који више таму
од светлости заволеше
Демони их
у крајњу таму одведоше,
где ће векове векова
пребивати,
и лице једни другима
неће видети
Тако нам браћо и сестре,
Јеванђеље Христово
Други долазак
и Суд Божији описује,
а свето Откровење каже,
да се суд и слава
Јагњету – Христу даде,
да суди од искони
све народе
Зато, док смо још
у овом животу,
покајмо се,
да живот вечни наследимо,
јер Господ и дође
достојнима Себе
- живот вечни да дарује,
и са њима у вечности,
у Небеском Јерусалиму
– Граду Божијем,
у векове векова
да царује
Амин.

Епископ Фотије

ТРИ ДАНА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

-ОД ВЕЛИКОГ ПЕТКА ДО ВАСКРСЕЊА-

Свети краљ Стефан жив је и моћан и свагда присутан у Својој светој обитељи, дајући свима вјерним поклоницима исцјељење душе и тијела. Слава Му, част и милост во вјеки (Владика Николај). Ходећи три дана по косовско-метохијској земљи, обилазећи: Дечане, Пећку Патријаршију, Зочиште, Архангеле, Ново Брдо, Ораховац, Велику Хочу и друге српске поробљене крајеве, прво што нам је пало на памет да опишемо та три дана јесте библијско вријеме од Великог петка до Пасхе. Сваки камен крвљу обиљежен, сваки дјелић земље костима напуњен, свака генерација сузама земљу натопила... Косово је цијело Пут суза (*Via Dolorosa*) којим корача српски народ као Христос некада до

Голготе. Свака генерација Срба ходи Косовом на ново распеће. Намучени, остављени, како кажу „својима више досадили“, војују битку коју је Лазар започео, а ријечи његове као завјет испуњавају: *Ја не одлучујем да ли ћу ићи у битку по томе каква је сила која ме прати, него по томе колику светињу браним! Имали и где ван Јерусалима толико светиња као на Косову? Има ли*

игде толико мошти и светих мученичких кости? У Дечанима Свети Стефан Дечански и нас неки дан дочека и испрати. Када га изљивасмо у краљевску руку као да рече: „Добро дошли, дођите опет“. На Косово се једном одлази, сваки сљедећи пут се само враћа.

У Патријаршији дочекују домаћини, српски архиепископи на челу са Арсенијем Сремцем, кти-

гостопримству! Зочиште тирани спалили, а људи опет обновили. Ако вас шта боли или сте Бога изгубили - ту се добро исплачите и за опроштај замолите. Рајски врт у простору малом, ваљда остало од раја. Зато је и запаљен, јер тирани трпјети Бога не могу. Само сигурно Врачеви стоје и са братијом молитве узносе.

У Архангелима видјесмо гдје смо. Остали темељи Душана Силног. Игуман Михаило каже: „Са онога брда, тридесет километара далеко одавде, видио се Душанов дијамантски крст на Архангелима.“ Нељуди запалили што је остало, људи опет обнављали, али за градњу цркве не нађе се јунак, јер нисмо одавно ни силни ни јаки.

Ново Брдо цијело народна кухиња. У кухињи битку војује стара попадија Светлана Стевић. Учини нам се да је Огњена Марија. Сијече ко сабља, а душом милује. Битку већ двије деценије бије. Храни гладне, искупља остављене, лијечи болесне, сузе лије и на крају увијек запјева.

Чудна је та косовско-метохијска земља, пуна ожиљака и отворених рана. Када падне

тори и Петозарни мученици или Петочислени мученици, чије лобање свједоче да свако ко Христово име носи; страдање му недостајати неће. Свети Арсеније је ту преко пута, у Црној Гори, јер њени митрополити завјет дадоше да ће Пећаршију чувати, и кости мученика кадити и крсне хљебове прељевати.

Козмо и Дамјане, исцјелитељи од болести сваке, хвала на

мрак, капије се затворе и чекају нове зраке сунца. Ако те тамо душа не заболи, онда је сигурно немаш.

Велики петак и субота страшна, када замукне свака ствар и свако чељаде. Ђутиш, послушкујеш и чекаш... Завјетници Косова, сваки дан живе и Велики петак и Васкрсење...

Нигдје нема такве Литургије, таког гостопримства такве пјесме и љубави христоваскрсне. Ту се и данас пјесме поју, вино точи и путири пуне. Једино још ту постоје краљеви, војводе и хришћанска господа. Нигдје таквог гостопримства! Све што имају гостима изнесу, чврсте вјере и уздања у Христа. Још у Дечанима чекају свијеће своје косовске осветнике и завјетнике да упале искру слободе. Кажу да их је Милица оставила (двје свијеће од по четири метра да упали ко стигне Косово да ослободи), а љетопис свједочи да је у име краља Александра краљева гарда први пут палила свијеће. Имали смо жељу да упалимо пламен, али није вријеме... Пламен слободе палили су генерал Јанко Вукотић 1912. године и војвода

Коста Пећанац 1918. године. Чека се, још можда нерођени српски син, да засија од Поља Косова, ослободи светог краља и упали пламен који ће осветлити цијели српски род.

Када описасмо славу цара и тугу Архангела, ријечи игумана Михаила можда су најбоља порука шта нам треба: *Боље ће нам бити када се покајемо, јер без Бога не можемо напријед.* Ту и јесмо стали, опростили се и завјетовали: *Видимо се ускоро!*

Синиша Шаренац, протојереј

AVE SERBIA

Твоје сунце носе сад на заставама,
Ти живиш у бесном поносу синова;
Твоје светло небо понели смо с нама,
И зоре да зраче на путима снова.

Још си уз нас, света мајко, коју муче:
Све су твоје муње у мачева севу,
Све у нашој крви твоје реке хуче,
Сви ветри у нашем осветничком гневу.

Ми смо твоје биће и твоја судбина,
Ударац твог срца у свемиру. Вечна,
Твој је удес писан на челу твог сина,
На мач његов реч ти страшна, неизречна.

Млеко своје дојке нас си отровала,
У болу и слави да будемо први;
Јер су два близанца што си на свет дала —
Мученик и херој, кап сузе и крви.

Ти си знак у небу и светлост у ноћи,
Колевко и гробе, у одећи сунца;
Ти си горки завет страдања и моћи,
Једини пут који води до врхунца.

Ми смо твоје трубе победе, и вали
Твог огњеног мора и сунчаних река:
Ми смо, добра мајко, они што су дали
Свагда капљу крви за кап твога млека.

Јован Дучић

ПИСМО XVIII - Макарију и Јовану -

Свети Василије подстиче Макарија и Јована, због наде у Царство небеско које је једино непропадљиво, да се не одврате од вјере пријекорима лажних пријатеља и моћника.

У емљорадницима тежачки напори нису ништа непознато, као што ни морепловцима морске буре не представљају ништа ново, нити је надничари-ма љетњи зној нешто необично, тако ни онима који су изабрали побожно да живе муке овога свијета нису ништа неочекивано. И свакоме од ових поменутих својствен је и познат напор њихове борбе; али не треба да то бира себе самог ради, већ ради задобијања будућих добара.

Наиме, нада је та која човјека чини истрајнијим и јачим и која свакоме од ових овдје поменутих ублажава муке. Свако

од оних који се труде због земаљских плодова или уопште само због земаљских ствари не задобија потпуно задовољство јер је у питању жудња само за пролазним. Онима који су успјели да по својој замисли приведу крају своје дјело, сада је потребна опет нека нова нада будући да су постигли оно чему су се претходно надали. Једино они који се труде Христа ради не бивају изневјерени, њихов труд на крају не бива узалудан, већ постају насљедници непролазног и непропадљивог Царства небеског.

Стога, не дајте се завести ђаволском прелешћу нити се

плашите све док заступамо истинску доктрину, пријетње властодржаца нити тугујте због подсмјеха и окрутности пријатеља нити због осуде оних који се само претварају да су забринути, чији је најјачи мамац за обману лажно охрабрење. Наиме, против свих њих борите се исправним расуђивањем молећи се да нам Господ наш Исус Христос, истински Учитељ у овој борби буде савезник и помоћник због Којег је и патња слатка и смрт добитак.¹

¹ Фил. 1, 21.

ПИСМО XVIII Напомена младима

Свети Василије или неки други писац ове посланице укратко излаже јеванђељска правила живота у Христу.

Учи се ти који настојиш да живиш по узору на Христа. Вјерујући си човјек, и дјелатник си на њиви Господњој, и учиш се јеванђељском начину живота, да држиш тијело у покорности, да си смиренуоман, да имаш чисте помисли и да си ослобођен гњева. Прогоњен си, изнад свега притеци Господу. Оштећен си, не тјерај правду. Омражен си,

Свети Василије Велики

ти настој да волиш. Осуђен си, истрај у томе. Оклеветан си, моли се. Умри гријеху, распни се заједно са Христом. Сву бригу пренеси на Господа да бисенашао тамо гдје су миријаде анђела, сабори првородних, сједишта апостола, прва мјеста пророка, скиптар патријарарха, вијенци

мученика и слава праведника. Настој да и ти будеш заједно са овим праведницима прибројан у Исусу Христу Господу нашем, Којем нека је слава у вијекове. Амин.

*Превод са грчког:
Драгана Грачанин*

ОТАЦ СВЕТОГ КИРИЛА АЛЕКСАНДРИЈСКОГ МЕЂУ НАМА СВЕТИ ИСИДОР ПЕЛУСИОТ, ПОСЛАНИЦЕ, КЊИГА ПРВА, БИЈЕЉНА, 2023. ГОДИНА

Са благословом Епископа зворничко-тузланског Г. Фотија, Издавачка кућа Епархије зворничко-тузланске *Синај* је у преводу Ђорђа Рафаиловића са грчког језика издала прву књигу *Посланица* Светог Исидора Пелусиота. Личност и дјело Светог Исидора, као и контекст у којем настају његови списи, чине овај преводилачки и издавачки подухват изузетним доприносом изграђивању наше Цркве. Вријеме у којем је дјелао Преподобни Исидор Пелусиот су обиљежила богословска прегнућа која су пресудно одредила христолошки израз вјере Цркве. Довољне су двије илустрације да бисмо увидјели одлучујући утицај тих деценија на долазећа вијекова. Половином четвртог стољећа, када је Свети Исидора рођен, битка Светог Атанасија Александријског и Аецција, односно Светог Василија Великог и Евномија је била у пуном замаху. Док у четвртој деценији петог вијека, када се Свети Исидор упокојио, мир између Цркве у Александрији и Цркве у Антиохији није био постигнут, иако је Свети Кирило Александријски поразио Несторија Цариградског. Дакле, добили смо прилику да на нашем језику читамо списе човјека који је био савременик два Васељенска Сабора, великих богословских сукоба

и примирја између утицајних богословских школа, као и осуда и прогонстава знаменитих Епископа и богослова. Велика је привилегија имати прилику да кроз писма непосредног свједока ових збивања стекнемо увид у живот Цркве у овим преламајућим деценијама. Разумије се да је тема многих писама тумачење одређених светописамских стихова, а нарочито је интересантно прати ерминевтички метод Светог Исидора који се не уклапа ни у један из бинарне понуде којом смо учени. Нити у потпуности имплементира александријски алегоријски метод, нити је очигледна приврженост антиохијском историјском типу егзегезе.

Бројна су писма у којима се очитују богословски изазови Цркве тога времена. У њима је очигледан дар Преподобног Исидора Пелусиота да у једној реченици сабере опширна исповиједања водећих богословских ауторитета свога времена.

Бог се очовјечењем није промијенио, нити су измијешане природе, нити су раздвојене већ је један вјечни и беспочетни Син, и прије Оваплоћења и послје Оваплоћења, и тако Му се клањамо. /Писмо 419./

У наведеној мисли се јасно препознаје христолошка проблематика Сабора у Ефесу 431. и долазећег Сабора у Халкидону 451. године. Човјек који је

усмјеравао богословска исповиједања Цркве у Исидоровом времену био је Свети Кирило Александријски. У каквом односу стоје Свети Исидор и Свети Кирило? У изразито блиском јер Свети Кирило је стасавајући провео одређено вријеме у Исидоровој монашкој обитељи у Пилусијским горама. Човјек чији утицај на Сабору у Ефесу је био пресудан у одношењу преваге над пренаглашеностима антиохијске школе кроз уста Несторија Цариградског је Светог Исидора Пелусиота називао *оцем*. У Писму 370. Свети Исидор апелује на Светог Кирила да *престане са свађама*. Ваљано је претпоставити да је ријеч о сукобу са Црквом у Антиохији који се није смирио послје Сабора у Ефесу 431. године. *Томос сједињења* између Кирила Александријског и Јована Антиохијског из 433. године је покушао да утиша сукобе, али Сабори у Халкидону 451. и у Цариграду 553. су учинили очигледност превеликих провалија, непревазиђених ни до данас које су се појавиле између Александрије и Антиохије... Свети Кирило Александријски јесте на Сабору у Ефесу своја виђења христолошке проблематике учинио исповиједањем Цркве, али само седам година након његовог упокојења, Сабор у Халкидону је обзнанио орос који је од стране многих у Цркви означен као издаја богословља

Светог Кирила Александријског. Наступио је мучан раскол. Након стогодишњег настојања да се раскол између диофизита и монофизита превазиђе, 553. године бива сазван Сабор у Цариграду. Тражио се начин како да монофизити изађу из халкидонске ноћи, а да диофизите не престане да обасјава халкидонска свјетлост. Разумије се да такво рјешење није могло бити пронађено. На сабору у Цариграду су први и, колико нам је познато, једини пут у историји Цркве осуђени упокојени богослови Цркве, односно њихови списи. Критеријум осуде списа и њихових аутора је био једноставан, критика личности и богословља Светог Кирила Александријског. Неколико претходних напомена ће послужити да стекнемо увид у изузетну важност личности и дјела Преподобног Исидора јер га је Свети Кирило Александријски, човјек који је својим богословљем пресудно утицао на сазивање, рад и рецепцију три Васељенска Сабора, именовао својим оцем.

Наклоност не види чисто, одобојност не види уопште. Ако желиш да имаш поглед чист од оба застрајења, немој да доносиш исхитрене одлуке, већ да истражујеш узроке са праведним судом. Јер и Бог Који познаје све и пре него што се деси, желео је са човјекољубљем да сиђе и да чује јадиковање Содомљана, учећи нас овим да треба да истражујемо сваки случај са прецизношћу. Јер многи од оних који су се сабрали у Ефесу те осуђују као да се бо-

риш против својих личних непријатеља, и да не тежиш на православан начин ономе што има везе са Исусом Христом. Кажу да је сестрић Теофила и да имитира његово понашање. Јер, као што је Теофил раширио очиту манију против богоносног и угодног Богу Јована, тако жели и он да се хвали, иако постоји велика разлика између њих у свакој ствари. /Писмо 310./

У овом Писму Светом Кирилу Александријском видимо бројне референце на догађаје који су се збили у прве четири деценије петог стољећа; од осуде и прогона Светог Јована Златоустог у којем је пресуђујућу улогу имао Кирилов стриц Теофил Александријски до оштрих неслагања александријског и антихијског христолошког исповиједања на Сабору у Ефесу која су прерасла у горке сукобе. Свети Исидор Пелусиот се не устручава да тамним бојама ослика Теофила Александријског. Разлог Исидорове смјелости можемо пронаћи у чињеници да он беспштедно критикује Теофилову конфликтну нарав послије упокојења прогонитеља Светог Јована Златоустог, али Исидорова храброст је очигледна и у писмима упућеним савременим му епископима.

Свети Исидор Пелусиот се није устручавао да изрекне оштре критике онима којима се критике не изричу осим ако не недостаје храбрости коју је пелусиотски подвижник очигледно стекао. Ријеч је, дакле, о епископима који су чинили

крива дјела, а Свети Исидора није окувао страх или спутала жеља за привилегијама да се представи одбраном Цркве од оних који треба да су првоборци њене вјере и њеног поретка. Сви знамо да је Црква строго санкционисала рукоположење у чин свештеника за новац, али нема много списа који свједоче о отпору појединаца таквој пракси појединих епископа. Постоји неколико писама у којима Свети Исидор упућује оштар прекор епископу Евсевију, будући да је он спреман да дарује чин свештеника свима који су спремни да плате. Свети Исидор га назива *трговцем свештенством и најдрскијим човјеком*. Оптужује га да се понаша манијакално и да жуди за *неприкладним стварима*.

Тумачећи низ светописамских стихова, Свети Исидор нас поучава о начинима борбе против самољубља. Драгоцјени су савјети о борби против среброљубља, будући да је вријеме у којем живимо учинило компетитивност идолом сваке човјекове активности, тако да је успјех (и приход као његов израз) императив свих и мјера вриједности свега. Тешко је од једне реченице која већ пет деценија стоји у *Роману у Лондону* пронаћи сажетији приказ моћи новаца. *Новац има, у времену у ком живимо, снагу Сунца, снагу коју сузе више немају*. Преподобни Исидор научен од стране Апостола Павла је знао колико се човјек може унизити идолопоклонством према новцу тако да су његове поуке потребне свима.

Ако си савладан вирусом среброљубља који је корјен сваког зла и са манијакалним расположењем те води ка идолопоклонству, сабравши сва осећања у самом себи, одговори му са речју коју смо научили

од Бога: „Господу Богу свом ћу се клањати и Њему ћу једино служити.“ И он ће отићи, а ти ћеш се отрезнити и вратићеш се скромности. /Писмо 434./

Наведосмо да се Преподобни Исидор није устручавао у критици епископа и свештеника, али треба знати да он стаје

у одбрану епископа, свештеника и монаха од оних који очекују њихову безгрешности. Он пише да *безгрешност припада само Богу и не постоји ниједан човек који ју је достигао.*

Подвижничке поуке, ерминевтичко прегнуће, судиоништво у драматичним зби-

вањима свога времена чине писма Светог Исидора Пелусиота неизоставном лектиром свих којима су учитељи пустиње савременици и саговорници данас и овдје.

Срђан Мاستило

СВЕТИ ОЦИ

СВЕТИ ИСИДОР ПЕЛУСИОТ

233. - ПОСЛАНИЦА МАТИНИЈАНУ О СРЕБРОЉУБЉУ

Телесна љубав је додуше интензивна, али се гаси брзо па због тога је сликари осликавају заједно са великим свећама и крилима. Зато што час подстиче страсти димећи се, а час опет због засићености одлепе док љубав према новцу нико се није усудио, нити да изваја, нити да ослика, јер можда није чак ни љубав, него неизлечиво лудило, а опет можда није могуће ни да се изваја, нити да се ослика таква каква јест. Јер нема ни само педесет глава, као митолошка Хидра, кроз које се спроводи храна у незасити стомак, нити се понаша као незасита звер, нити је наоружана са сто руку, као Бријареј. Али нема ни крила, зато што не зна ни за засићеност, нити познаје пуност. Дакле, како би неко могао да изваја или ослика једну такву звер, коју ако бисмо је упоредили још и за Сцилом, могли би чак и Сцили да поклонимо поверење, иако је потпуно недостојна поверења? Међутим, пошто је реч јаснија од сваке боје и гипкија од сва-

ког воска, покушаће, колико је то у њеној моћи да је опише, наравно, бивајући немоћна да

Свети Исидор Пелусиот

постигне апсолутну прецизност, осуђујући зверолико и непријатно лудило које намеће онима који су поробљени љубављу према новцу.

Наиме, мени не изгледа да личи на дете зато што није љубав него чисто лудило. Већ личи на неку жену зато што је и ово доказ њене глупости и злобе, са обликом звери која бљује ватру, и има уместо

косе хиљаде змија на глави које непрестано сикћу и бљују из њихових уста смртоносан отров. Као и безброј руку са ноктима, помоћу којих једне рашчеречује, а друге усмрћује безброј уста. И не прети само, нити клевета већ подилази и разговара са снисходљивошћу и крши заклетве и измишља безброј лажних оправдања за нечастан добитак. Има и очију које не гледају на друге људе на природан начин, нити иког поштују, нити пријатеља, нити брата, нити рођака, нити добротинитеља него гледају на начин груб, раздражљив и сиоров, нечовечан и жесток. Зато што не виде природу ствари, нити схватају да је пуно пута, покренувши безброј планова, пружила своје руке ка новцу непријатеља, и зато је изазвала безброј грехова оном који је пао у њене руке. И уши су јој, такође, веома запушене да не чују ни молбе, ни уздахе, ни плач, нити проклињања. И толико је много удаљена од тога да има крила која симболизују

засићеност да јој нико разуман не би насликао ни ноге. Јер нити зна да корача, нити да се премести са њене жртве, него ширећи своје ручерде према свима, тако седи као да је много тежа од сваког комада гвожђа или олова, и све узима и све пљачка, и никада јој није дозвољено, већ јој мноштво отетих ствари служи као материјал за потпалу, и чини крај оних које је узела почетком оних које ће тек да узме у будућности. Дакле, ко би желео да буде поробљен таквим жестоким и незаситним лудилом које проузрокује безброј грехова и осуда, бешчашћа и разврат? Ко би радије да живи овде тако несрећно, мучен њом дан и ноћ, а да не познаје нити одмора нити сна, а у следећем животу да доживи почетак казни? Зашто кажем почетак? Овде мучи и кажњава оне које зароби, суровије од

сваког тиранина, скакућући и ударајући им најрањивије делове. Не дозвољава им ни мало да одахну, већ им изриче казну много страшнију од оне којом су кажњени робови који раде у руднику. Зато што се њима дозвољава да после рада спавају и да се одморе, а робовима среброљубља, затрпавши им прибежиште сна, намеће им и током ноћи оне сурове и нечовечне захтеве.

Зато што једне изводи за пљачкања, друге за убиства. Ни ову светињу не поштујекојој и варвари и демони указују почасти, већ и против мртвих тела наоружава прљаве руке њених заробљеника, измишљајући нов и незаконит начин пљачкања. Дакле, разумећемо све њене изопачености, да је зверолика и непријатна бљујући из уста ватру, незасита и слепа и глува и мрзи људе и неми-

лосрдна је и дивља јер неће да устукне ни када јој се ласка ни када јој се подилази, него се тада још више разбесни, када јој се служи као богу. Наравно, треба да учинимо све да не постанемо њене жртве. Зато што је лакше да не будемо њом заробљени, него да заробљени побегнемо. Међутим, ако и постанемо њене жртве, пошто смо мобилисали све наше снаге и призвали смо помоћ Божију јер без ње не можемо да се ослободимо од њеног ропства. Пошто за многе постоји реална опасност да је ропство без могућности повратка у слободу да престанемо да желимо да зарађујемо и ово што смо сабрали, или све заједно, или током неког временског интервала да то поделимо онима који имају потребу јер је ово једино могуће ослобађање из ропства ове врсте.

ДУХОВНОСТ

„НЕМА БОГА!?“

Када сам био мали, још 60-их година, моја учитељица Марија Васиљевна је једном рекла на часу: „Нема Бога“.

Ја сам јој одговорио: „Марија Васиљевна, Ви кажете да Бога нема, али у исто вријеме желите да волимо Пушкина, Љермонтова, Достојевског, Толстоја. Они су сви били вјерници“. И она ме је избацила са часа.

Рекла је: „Феђа, не буди дрзак!“ Изашао сам из разреда, прошетао обалом мора (живјели смо у рибарском селу) и помислио: „Марија Васиљевна је добра учитељица, али није паметнија од Пушкина, Љермонтова, Толстоја и Гогоља!“

Фјодор Коњухов, јереј

отац Фјодор Коњухов ►

СВЕТИ АЛЕКСАНДАР СВРСКИ – НОВОЗАВЕТНИ АБРААМ

Два пута се кроз сву историју човечанства открио Тројични Бог телесном људском оку. Први пут светоме Аврааму код Мавријског дуба означавајући велико милосрђе Божије према роду човечанскоме, а други пут на руској земљи, преподобноме Александру Свирском. Шта је значило то јављање новозаветном светитељу – не усуђујемо се да о томе говоримо. Само ћемо се трудити да поштујемо ту земљу, тај манастир који је био подигнут на северу Русије по заповести Бога – Тројице и самога „новозаветног Авраама“ – преподобног оца нашега и чудотворца Александра.

Свима који се постарају да испуне свету жељу и посете Свирску земљу, ми посвећујемо ове редове. Преподобни Александар је један од малобројних руских светитеља који је био канонизован убрзо после своје праведне кончине – неких 14 година. Још увек су били живи његови ученици и многи његови поштоваоци. Зато је житије преподобног Александра било написано, како се каже „док је траг био врућ“ и одликује се потпуном реалношћу. У њему нема „благочестивих схема“ и оно одражава непоновљиви лик светости „све Русије чудотворца Александра“.

Преподобни Александар се родио 15. јуна 1448. г. у селу Мандера на реци Ојати, у Новгородској губернији, близу Остроговско-Ваведењског манастира. На крштењу је добио име Амос. Његови родитељи

Стефан и Васа су били сиромашни благочестиви сељаци и своје детету су подарили хришћанско васпитање. Када је Амос дорастао за женидбу, родитељи су решили да му нађу невесту, међутим, он је размишљао само о једном, да остави свет ради спасења своје душе. Као мали је чуо за Валаамски манастир, често је говорио о њему, и на крају, по Божјем промислу, сусрео је валаамске монахе. Дуго су му причали о

Свети Александар Свирски

светом манастиру, о његовом типичу, о монашком животу. Одушевљен том беседом, Амос је зажелио да пође на „северни Атон“. Прешавши реку Свир, на обали Рошинског језера, преподобни је чуо тајанствени глас, који му је јављао да на том месту сагради манастир. И светлост велика га је осенила. Када је дошао на Валаам, игуман га је примио као испушеника и касније постригао са именом Александар, 1474. године. Било

му је тада 26 година. Ревносно се, монах почетник, подвизавао у бдењу, послушању, посту и молитви. Када је на Валаам дошао, тражећи га његов отац, преподобни је успео не само да умири разљућеног оца већ и да га убеди да се замонаши заједно са мајком. И родитељи су послушали сина. Стефан се замонашио са именом Сергије, а мајка са именом Васса. Њихови гробови и до данас постоје у Ваведењско-Ојатском манастиру.

Александар је пак, наставао да се подвизава на Валааму, подражавајући својим животом најстрожије Валаамске монахе. У почетку се подвизавао у општежићу, а затим у безмолвију на острву које се данас зове „Свјатим“, и провео је тамо 10 година. На Свјатом острву се све до сада сачувала уска и влажна пештера у коју с напором може да се смести само један човек. Сачуван је и гроб који је свети Александар ископао за самога себе. Једном је, стојећи на молитви, свети Александар чуо глас Божји: „Александре, изађи одатле и иди на претходно показано ти место; на њему се можеш спасти“. Велика светлост му је тада указала место на југо-истоку, на обали реке Свир. То је било 1485. године. Тамо је он нашао „веома лепу борову шуму, и цео крај је био шумовит, језеро бистро и лепо и нико од људи тамо није пре живео“. Своју колибу, преподобни је поставио на обали Рошинског језера.

Своју колибу, преподобни је поставио на обали Рошинског језера. На пола врсте одатле налази се Свјато језеро, раздвојено од њега Стремнином планином. Ту је он провео у потпуној усамљености неколико година не хранећи се хлебом већ зељем, које је ту расло. Бог је открио свој светилник бојару Андреју Завалишину, а преко њега и многим другим људима. Обитељ је почела да се умножава, а речи о дару прозорљивости и лечењу недуга телесних и духовних датих њеном настојатељу, облетела је убрзо све крајеве земље.

На пола врсте одатле налази се Свјато језеро, раздвојено од њега Стремнином планином. Ту је он провео у потпуној усамљености неколико година не хранећи се хлебом већ зељем, које је ту расло. Бог је открио свој светилник бојару Андреју Завалишину, а преко њега и многим другим људима. Обитељ је почела да се умножава, а речи о дару прозорљивости и лечењу недуга телесних и духовних датих њеном настојатељу, облетела је убрзо све крајеве земље. Православни народ је Александра Свирског још за живота поштовао као светеља. 23 године после настањивања преподобног у пустињу, у његовој испосници се јавила велика светлост и он је видео три мужа да иду к њему. Они су били одевени у светле одежде и обасјани славом небеском „као сунца“. Из њихових светих уста чуо је заповест: „Возљубљени, као што видиш Три Лица Која причају с тобом, сагради цркву у Име Оца и Сина и Светога Духа, јединосушној Тројици... Мир Мој остављам ти, мир Мој дајем ти“.

На месту јављања Тројичног Бога, касније је била саграђена капела и до наших дана на том месту трепти душа човечија од помисли о блискости Божије људима Својим. У житију преподобног Александра задивљује то што је и поред обиља датих му божанствених јављања, он

Мошти Светог Александра Свирског

увек остајао смирен монах, који је желео да у свему служи братији и обичним посетиоцима који су ту долазили.

На неколико година пре своје кончине Бог му је положио у срце благу мисао да сазида камену цркву посвећену Покрову Пресвете Богородице са трпезаријом. Када је већ темељ био постављен једне ноћи, по завршетку уобичајенога молитвеног правила, Преподобни је видео необичну светлост која је обасјала цео манастир, а на темељима Покровске цркве, на олтарском месту у царској слави седела је на престолу Пречиста Богородица с Предвечним Младенцем окружена мноштвом бесплотних сила небесних. Преподобни је пао лицем на земљу пред величанством Њене славе јер није могао да гледа сијање те неизрециве светлости. Тада му је Пречиста Владичица заповедила да устане и утешила га обећањем да ће увек бити уз Обитељ манастира и помагати у свим потребама

онима који живе у њему како за живота преподобнога тако и после његове смрти.

Годину дана пре своје кончине, Преподобни је позвао к себи сву братију и објавио им да ће ускоро наступити час његовог одласка из овог привременог, скорбног и печалног живота, у други вечни, безболесни и увек радостан живот, одредивши да после њега један од четворице монаха: Исаија, Никодим, Леонтије или Иродион буде изабран за новог игумана. Затим, све до саме кончине није престајао да поучава своју братију богоугодном животу. Престајио се преподобни Александар 30. августа 1533. године, у 85. години од рођења, и сагласно свом предсмртном завештању погребен је у оближњем усамљеном манастиру, поред цркве Преображења Господњег, са десне стране олтара. 1547. године је био прибројан лику светих.

Сви који су имали разне недуге, долазили су часном гробу његовом и с вером припадајући к њему добијали исцељење: слепи су прогледали, ра slabљенима се учвршћивали зглобови, страдајући од других болести добијали су потпуно оздрављење, опседнуте су напуштали демони, бездетни су добијали пород.

„Диван у Светима Својим Своблаги Бог наш, Који је прослављао Свога угодника и у овом привременом животу, творећи његовом руком знамење и чудеса, благоизволео је и по смрти нетљено, чесно и свето тело његово, као велико светило оставити Својој Цркви да би оно и ту блистало својим преславним чудесима“.

Извор: Православни пут

ВРИЈЕМЕ БУЂЕЊА И РАСТ ДУХОВНОГ ЧОВЈЕКА

Живећи без Бога, занемарујући душу и примарност свога постојања на земљи, а прихватајући секундарне дневне обавезе као нешто најважније, човјек не примјети кад се умртви и успава. Период послје Васкрсења Господњег је продуктиван период у свим сферама радних обавеза јер Васкрсли Господ васкрслост свјетлошћу дуже обасјава свјетлост дана, остављајући нам период да радимо, трудимо се и стварамо онолико колико нам је потребно за насушне потребе. Човјек који се у том периоду тјелесно умара, све до касних јесењих дана, битно је да се бар у недјељне и празничне дане моли, а Црква као болница Христова једина је која кријепи и снагу даје, а духом буди и обнавља. И тако непримјетно пролазе дани, свјетлост дана се скраћује, радови се приводе крају, а зимске дуже ноћи остављају нам више времена за тиховање и молитву најављујући нам дане поста, покајања, препорода и духовног буђења, а све ради што достојнијег дочека Рођења Богомладенца.

Вријеме поста је Црквом нам даровано вријеме за духовно буђење и раст духовног човјека. Све своје умне силе битно је да усмјеримо на циљ нашег битисања на земљи, а то је спасење душе која је Христоцентрична, небоцентрична и Богоцен-

трична. Човјек, егоцентричне и земљоцентричне природе, без Бога је као мртав. Сигурно су сви имали прилику да упознају неког младог човјека кога ништа не дотиче, ништа не осјећа, ничему не тежи и онда упознају неког духовника или старију особу чија снага душе је као активни вулкан. Онда схватиш да снага здраве душе старијем тијелу даје срце младича, а млад човјек мртве душе ходајући је мртавац. Као што тијело требамо хранити тјелесном храном и душу морамо

Рођење Господа Исуса Христа

хранити духовном храном. Зато је вријеме поста идеално вријеме да се, поред тјелесне хране, интезивније почнемо хранити духовном и спасоносном храном. Кроз пост, исповијест, Свето Причешће и читање духовне и поучне литературе, активно хранимо душу своју јер су нам ти дани плодносни за активно духовно буђење и узрастања. Као што биљке примају угљеник из ваздуха помоћу сунчеве енергије, али и потребне минерале из земље, тако и ми уз

пост и молитву спасење можемо наћи само у Цркви и Светом Причешћу јер је Господ рекао: „Ако не једете тијело Сина Човјечијег и не пијете крви Његове немате живота у себи“. (Јн. 6,53) Тако исказујемо жељу за вјечним животом и оживотворавамо тијело своје. Молитва је дисање наше душе и она мора бити континуирана и непрекидна ради духовног раста, а нарочито у периоду поста, нашег духовног буђења. На усрдну молитву одговара Божија благодат, а силазак Духа Светога у наше срце зависи од нас самих јер човјек очишћењем срца од свих страсти ствара услове за тај силазак. Молитва увијек треба да траје, а за вријеме поста уз благослов духовника, само да још додамо неке молитве уз стално молитвено правило које свакодневно држимо. Почетак поста је само наставак не-

престане борбе за исправљање себе. Веома је битно искусно духовно руковођење јер је смртни гријех умарати се ради Бога, а послје гунђати и кајати се због тога. Уз нашу пажњу и признање духовне успаваности, уз жељу за стално вјежбање у молитви и врлини, можемо очекивати успјех у процесу духовног раста унутарњег духовног човјека. Морамо знати да се процес развоја унутарњег човјека искључиво може очекивати ако се истовремено у души буде

На усрдну молитву одговара Божија благодат, а силазак Духа Светога у наше срце зависи од нас самих јер човјек очишћењем срца од свих страсти ствара услове за тај силазак. Молитва увијек треба да траје, а за вријеме поста уз благослов духовника, само да још додамо неке молитве уз стално молитвено правило које свакодневно држимо. Почетак поста је само наставак непрестане борбе за исправљање себе. Веома је битно искусно духовно руковођење јер је смртни гријех умарати се ради Бога, а послије гунђати и кајати се због тога. Уз нашу пажњу и признање духовне успаваности, уз жељу за стално вјежбање у молитви и врлини, можемо очекивати успјех у процесу духовног раста унутарњег духовног човјека.

одвијао процес одумирања огреховљеног човјека. Без тјелесног труда не стиче се ни једна врлина. Тјелесни труд је један од највећих Божијих дарова који нам је дат за стицање благодати Божије потребне нам за духовно узрастање. Стари човјек у нама нечастивога слиједи ако тјелесним уживањима се преда, а постом и молитвом наоружавши се и објавивши рат пожудама и страстима у нама, будимо се из понора сна и духовно васкрсавамо. „Због тога ми не малаксавамо, него ако се наш спољашњи човјек и распада, ипак се унутрашњи обнавља из дана у дан“. (2.Кор.4,16) Ако

се постепено, примајући Свете Тајне, не будемо ослобађали окова спољашњег свијета и страсти сладости пролазности, у души се неће моћи развијати врлине потребне за раст духовног човјека, иако је душа раније изразила жељу за духовним буђењем. Дуг, напоран и узак је пут преображавања и буђења људске душе, али сваки велики циљ захтјева велики напор и жртву. Узрастајући у периоду духовног буђења, свако од нас може примјетити процес преласка од „спољашњег“ у „унутарње и духовно“ биће. Полако можемо да осјетимо како нестаје некадашњи човјек,

како се топи и замјењује неким другим духовним бићем, човјек сам примјећује да више није особа каква је некад била горда, импулсивна, самољубива, песимистична и у многоме порочна.

Иако знамо да нас Црква Божија увијек позива да бдимо и молимо се, а период поста нам указује да је наступио почетак нове и наставак старе и непрестане борбе са нечастивим, увијек искористимо ово Богом нам даровано плодно вријеме за провјеру своје духовне будности и раст духовности. Преподобни Серафим Саровски каже: „Провјеравајте себе увијек дали сте у Духу Светом“. Велика је награда на небу свакоме ко ради на чишћењу свога срца. Господ каже: „Блажени чисти срцем јер ће Бога видјети“ (Мт. 5,8). Труд уложивши, чврсто вјерујући у ријечи Господње и очистивши се од гријеха дочекајмо чистим срцем Небескога Госта, Богомладенца Господа Исуса Христа!

*Милош Зекановић,
протојереј*

ДУХОВНОСТ

ХРИШЋАНСКИ ПОГЛЕД НА ЗДРАВЉЕ У ОДНОСУ НА СПАСЕЊЕ

Античка мисао о смислу живота говорила је како је човјек створен за истину и добро. Бити здрав је био благослов, а болест је била сматрана као посљедица гријеха и природне пропадљивости човјека. У данашње вријеме брига о здрављу је значајна окупација савременог човјека. На здравље се гледа као највећу животну

вриједност јер ако човјек „нема здравља - нема ништа“, како се често каже.¹ Зато и не чуди што је код људи присутан страх да се здравље не изгуби и да човјек не постане болестан. Савре-

¹ Свјетска здравствена организација здравље дефинише као „стање комплетне физичке, менталне и друштвене добробити које се не састоји само од одсуства болести“, него укључује и способност да се води „друштвено и економски продуктиван живот“.

мена медицина је у функцији проналаска што бољих лијекова који би човјеку продужили животни вијек на земљи. Старење је неизбјежан дио живота и природан процес, али естетска хирургија, фармација, као и епигенетика покушавају да истраживањима, примјеном лијекова или естетским интервенцијама, успоре природни

процес старења. Путем медија се пласирају производи који гарантују вјечну младост и виталност и све је у функцији продаје животног вијека човјека. Свјedoци смо у посљедње вријеме паничног страха којег је изазвала епидемија вируса корона. Људи су хрлили у апотеке, посезали за лијековима, непровјереним вакцинама и, нажалост, због страха од болести и заразе избегавали учешће у светој литургији и нису примали свето причешће, лијек бесмртности.

У тој непрестаној борби за здравље, човјек је у потпуности заборавио на своје значење које му је Творац намијенио, а то је живот вјечни у Царству небеском „гдје нема болести, ни жалости, ни уздисања“.² „Бог није смрт створио нити се радује пропасти живих јер је извео све у битије и спасоносни су постанци свијета и нема у њима отрова пропасти нити на земљи пакленог царства“ (Мудр. 1, 13 - 14) Савремени човјек је заборавио и на само поријекло болести, одкуд она долази и да је она сада у нераскидивој вези са природом палог човјека, о чему свједочи Свето Писмо и светоотачка литература.

„Одакле долазе слабости, болести и остала зла због којих наступа смрт? Одакле потиче сама смрт? Од нашег непокорављања божанској заповијести, кршења правила која нам је одредио Бог, нашег првобитног гријеха у Божјем рају. Тако болести, немоћи и терет искушења сваке врсте проистичу из гријеха. Њиме смо, наиме, у

кожне хаљине обукли ово болешљиво, смртно тијело мучено патњама, прешли у овај привремени и пролазни свијет и били осуђени да водимо живот изложен многим болестима и бројним невољама. Болест је, дакле, као неки кратак и тежак пут на који је гријех одвео људски род. „Крај тог пута, његова крајња граница јесте смрт,“ ријечи су великог учитеља Цркве, Светог Григорија Паламе.

Међутим, примјери исцјељења које је Господ чинио, а која су описана у Светом јеванђељу, показују сасвим једну нову ре-

Христос - Милостиви Самарјанин

алност живота и односа човјека према здрављу и болести. У опису исцјељења слијепог младића од рођења (Јн. 9, 1 - 38) видимо да болест не мора да буде посљедица наслједног гријеха јер „не сагријеша ни он, ни родитељи његови, него да се јаве дјела Божија на њему“ (Јн. 9, 3) У примјеру исцјељења ослабљеног човјека који је лежао поред бање Витезде 38 година у нади да ће ући у исту „пошто се узбурка вода“ и оздравити од своје болести (Јн. 5, 1 - 16) видимо дугогодишњу наду и вјеру у оздрављење. Али тамо гдје „нема човјека“ да помогне и спусти човјека у

бању, дејствује сам Господ Бог и доноси оздрављење. Тако је ослабљени човјек након дугогодишње болести постао здрав, али под једним условом који му Господ саопштава: „Ето постао си здрав, више не гријеша, да ти се што горе не догоди“ (Јн. 5, 14) Овим ријечима Господ указује на посљедице грешног живота који може бити узрок тешких болести. Зато Свети оци сматрају да у неким случајевима болести могу да буду повезане са грешним стањем оног кога болести нападају. Тако, иако сматра да у принципу „болест не зависи од нас“, Свети Максим вели „да јој узрок може бити неуредан живот“. Свети Варсануфије такође помиње „болести које потичу од немара и нереди“. Свети Никола Кавасила је категоричнији: „Има људи које погађају тјелесне болести чији је узрок разврат душе“.³ У примјеру исцјељења десет губаваца (Лк. 17, 12 - 19) видимо како Господ оздрављује десет губавих људи, од којих је један Самарјанин. Губа

је у то вријеме сматрана казном Божијом и онај који је боловао од ње сматран је нечистим и није могао да живи са својим ближњима. Болест губе је заиста била страшна и губавци су сматрани живим мртвацима јер је њихово тијело било изложено ранама, а у посљедњој фази болести и сами дијелови тијела би отпадали. Они би живјели изван града, (3 Мој.13, 45 -46) а у случају да оздраве о њиховом поновном повратку у заједницу бринули су свештеници. (3 Мој. 13, 9 - 17) Оздрављење ових страдалних људи била је,

² Служба за покојне - парастос, Кондак: „Са светима упокој“... Свети Јустин Ђелијски, *Мали толитвослов*, Манастир Белије 2011, 157.

³ Жан - Клод Ларше, *Теологија болести*, Ниш 2008, 43.

Болест је понекад прави благослов за човјека јер кроз њу човјек задобија духовну корист чистећи се од гријеха и налазећи пут спасења. Свети Порфирије Кавсокаливит који је много боловао од тјелесних болести, говорио је да „болест осјећа као љубав Христову“.

заиста, милост Божија. Чувши њихов вапај из далека: „Учитељу, помилуј нас!“ Господ им на то рече: „Идите и покажите се свештеницима“. И док су тако одлазили примјетише да су оздравили, а један од њих, Самарјанин, схвативши какво се чудо десило, врати се Господу и паде ничице благодаривши му на исцјељењу. Тада га Господ упита: „Зар се не очистише десеторица? А гдје су деветорица? Како се не нађе ниједан други да се врати и даде славу Богу, него само овај иноплеменик. И рече му: Устани и иди; вјера твоја спасла те је“. (Лк. 17, 17 - 19) Из овог примјера видимо како Господ чини милост над читавом једном заједницом, над десет болесних људи. Али поред оволике милости коју је Господ показао имамо примјер и људске незахвалности према Богу. То нас наводи на питање шта човјеку значи здравље ако му није на спасење? По ријечима Светог Василија Великог, који каже: „Уколико не чини добрим оне код којих се налази, здравље не спада у ствари које су добре по природи“.

У наведеним примјерима из Светог Јеванђеља, болест је приказана као саставни дио пале људске природе, готово природно стање у коме се човјек налази због егзистенцијалног промашаја првог човјека. Здравље пак, с друге стране, јесте благослов и милост Божија која нам се даје како би и духовно напредовали; како би наш живот усмјерили ка Богу и живјели у заједници са Њим.

Зато је Господ и дошао у свијет да би нас обновио и да би исцијелио све наше недостатке.

„Обнављање и обожење човјекове природе остварено у Христовом бићу, остаје виртуелно за људска бића све дотле док се она не буду спојила и сјединила с Њим. То сједињавање и спајање врше се у Цркви, која је Христово тијело, милошћу Светог Духа који је пренијет у светотајинства. Човјек, међутим, треба да учествује у тој промјени самог себе милошћу, треба да се труди (Фил. 2, 12) да је усвоји, да јој се отвори и с њом сједини сталним напорима. Он крштењем одбацује „старога човјека“ (Еф. 4, 22) и облачи се „у Христа“ (Гал. 3, 27) „новога човјека“ (Еф. 4, 24), али потенцијално; он мора да у себи оствари ту замјену пале природе обновљеном и обоженом природом; а то може да се изврши само у оквиру процеса развоја који, с једне стране подразумева стално одбацивање палог стања природе, борбу против искушења, прочишћење себе и с друге стране, стицање природе обновљене у Христу вршењем заповијести. У том спором и тешком процесу (Мт. 7, 14; 11, 12) чести су падови и враћања старим гријесима и нико за себе не може да каже да је безгрешан. (Јн. 1, 8 - 10; Рим 3, 10 - 12)⁴

Због тога нам многобројна исцјељења која су описана у Светом Јеванђељу, представљају слику будућег Царства

Небеског у коме се задобија потпуно обновљење пале људске природе. Смисао хришћанског живота и није у задобијању пролазног здравља, већ вјечног спасења. Ако би погледали животе Светитеља Божијих, увјерили би се чак, да су многи од њих живјели јако кратко на земљи, а једини њихов циљ био је задобијање вјечног живота. Вјеровали су по ријечима Светог апостола Павла да их ни „жалост или тјескоба, или гоњење, или гологиња, или опасност, или мач... ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварства, ни силе, ни садашњост, ни будућност, ни висина, нити дубина, нити икаква друга твар неће моћи одвојити од љубави Божије која је у Христу Исусу Господу нашем“. (Рим. 8, 35, 38 - 39).

Болест је понекад прави благослов за човјека јер кроз њу човјек задобија духовну корист чистећи се од гријеха и налазећи пут спасења. Свети Порфирије Кавсокаливит који је много боловао од тјелесних болести,⁵ говорио је да „болест осјећа као љубав Христову“. „Благодарим Богу што ми је дао многе болести“ говорио је Свети Порфирије. Често му се обраћам ријечима: „Христе, Господе мој, љубави Твојој нема граница! Чудо је што сам уопште жив“.⁶ Овај велики Светитељ коме је Господ даровао моћ прозорљивости и који је био велики духовник Цркве

⁵ Инфаркт миокарда, хронична упала бубрега, чир на дванаестопалачном цријеву (са повременим крварењем), оперисана катаркта (са одстрањењем сочива, што је имало за посљедицу сљепо), жариште херпеса на лицу, дерматитис (стафилококни) на руци, препонска кила, хронични бронхитис и аденом хипофизе.

⁶ *Живот и поуке Светог Порфирија Кавсокаливита*, Беседа, Нови Сад 2022, 469.

⁴ Жан - Клод Ларше, *Теологија болести*, Ниш 2008, 36.

„Благодарим Богу што ми је дао многе болести“ говорио је Свети Порфирије. Често му се обраћам ријечима: „Христe, Господе мој, љубави Твојој нема граница! Чудо је што сам уопште жив“

Христове, у тјелесном страдању је видио љубав и присуство Божије, те је говорио: „Не занима ме колико ћу живјети и да ли ћу бити у животу. То сам препустио љубави Божијој“. Често се дешава да човјек не жели да се сјећа смрти. Разлог томе је жеља за животом. То, у извјесном смислу, указује на бесмртност душе. „Јер ако живимо, Господу живимо; ако ли умиремо, Господу умиремо. Дакле, и када живимо и када умремо, Господњи смо“. (Рим. 14, 8) „Смрт је мост који ће нас одвести ка Христу. Чим затворимо своје очи, одмах ћемо их и отворити за вјечност. Стаћемо пред Христа. У том другом животу присније ћемо доживљавати благодат Божију“.⁷ Могло би се рећи да се болест човјеку дешава због гријеха из два разлога.

7 Исто, 471.

Први је, што се она јавља као посљедица првобитног гријеха, када се односи на гријех човјечанства потекло од Адама, или као посљедица личног гријеха. А други је, када је она средство које Бог даје човјеку да буде прочишћен од својих гријехова. Ту прочишћујућу функцију болести често су истицали свети оци послје Светог Апостола Петра који тврди: „Ко пострада тијелом престао је да гријеш“ (1 Пет. 4, 1) „Патње, болести, рђаво здравље, болови које наше тијело може да осјети, рачунају нам се за опроштај наших грешака“, каже Свети Јован Златоусти који у овим боловима види „огањ у коме смо прочишћени“.⁸

Нажалост, и ми хришћани поведени за савременим марке-

8 Жан - Клод Ларше, *Теологија болести*, Ниш 2008, 55 – 56.

тингом бољег и љепшег живота заборављамо на ове чињенице. Кад дођу искушења и болести ми не знамо како правилно да се односимо према њима. Често послје услышених молитви, оздрављења и исцјељења које нам Господ дарује преко Његових Светих, ми настављамо живот по старом, враћајући се нашим страстима и гријесима. Једном рјечју, здравље користимо у функцију што лагоднијег живота овдје на земљи. Наше здравље је само једна прилика да покажемо колико смо благодарни Господу за оно што нам чини и без наше заслуге; да од њега имамо духовну корист и задобијемо спасење и вјечни живот; да нам не буде здравље на погибао душе и тијела „јер каква је корист човјеку ако сав свијет задобије, а себе упропастити или себи науди“, (Лк. 9, 25) ријечи су ово Господње.

Жељко Теофиловић,
протојереј-ставрофор

ХРИШЋАНСКА ПОРОДИЦА

ЗНАЧАЈ ПОРОДНЦЕ

Породица је прва, природна и у исто време света веза у коју човек ступа из нужности. Он је позван да ту везу гради на љубави, вери и на слободи – да се у њој научи првим савесним (унутарњим) побудама срца и уздигне се од ње ка наредним облицима људског духовног јединства, ка отаџбини и држави. Породица почиње браком и у њему се она замеће. Но човек почиње свој живот у породици коју он сам није стварао. То је породица коју су успостави-

ли његов отац и мајка и у коју он спада самим рођењем знатно раније него што му пође за руком да стекне свест о самом себи и свету који га окружује. Он стиче породицу као некакав дар судбине. Брак по самој својој суштини потиче из избора и одлуке, а детету не пада у део ни да бира нити да одлучује; отац и мајка такорећи формирају ту, за њега предодређену судбину која му пада у део и оно ту судбину не може ни да отклони ни да измени, преостаје му

једино да је прихвати и носи целог живота. Оно што ће постати од човека у његовом даљем животу одређује се у његовом детињству и, при том, самим детињством. Постоје, разуме се, урођене склоности и дарови, али судбина тих склоности и талената, да ли ће се они касније развити или усахнути и ако да, онда, заправо, како – одређује се у раном детињству.

Ето зашто се породица јавља као првотно окриље људске културе. Ми сви настајемо у

Свака права породица настаје из љубави и пружа човеку срећу. Тамо где се брак склала без љубави, породица постоји само привидно. Тамо где брак не пружа човеку срећу, он не испуњава своју основну мисију. Научити децу љубави родитељи могу само онда ако су и сами у браку умели да воле. Родитељи могу да пруже деци срећу само утолико уколико су и сами нашли срећу у браку. Породица изнутра спојена љубављу и срећом, јесте школа душевног здравља, уравнотеженог карактера, стваралачке предузимљивости. У простору народног живота она је слична прелепом расцветаном цвету.

том окриљу, са свим својим могућностима, осећањима и хтењима и свако од нас током целог свог живота остаје духовни представник своје очинско-материнске породице или нешто као својеврсни живи симбол њеног породичног духа. Овде се буде и почињу да се развијају успаване силе властите душе. Овде дете учи да воли (кога и како?), верује (у шта?) и жртвује (коме и чиме?) Овде се постављају први темељи његовог карактера; овде се у души детета отварају основни извори његове будуће среће или несреће; овде дете постаје мали човек из кога ће се касније развити велика личност или, можда, подла вуцибатина. Није ли у праву Макс Милер када пише: „Сматрам да тамо где је реч о васпитању деце, животу треба прилазити као нечему у највећем степену озбиљном, одговорном и узвишеном”. Није ли у праву немачки богослов Толук када тврди: „Светом се управља из дечје собе?“... Свет се не само ствара у дечјој соби већ се и руши из ње. Овде се не само трасирају путеви спасења већ и путеви пропасти. И ако помислимо да се „наредно покољење” све време изнова рађа и васпитава и да се сви његови будући подвизи и преступи, његова духовна снага и његов

могући духовни крах, већ сада све време ствара и сазрева око нас и уз наше суделовање или инертност, онда тек можемо бити свесни каква одговорност лежи на нама...

Све то значи да је породица својеврсна жива „лабораторија” људских судбина, личних и народних и, при том, сваког народа понаособ и свих народа скупа, с том разликом, међутим, што у лабораторији обично знају шта раде и раде сврсисходно, а у породици обично не знају шта раде и раде како испадне. Јер породична „лабораторија” настаје од природе, на ирационалним путевима инстинкта, традиције и потребе. Овде људи не постављају никакав одређени, стваралачки циљ већ једноставно живе, задовољавају своје сопствене потребе, иживљавају своје склоности и страсти и час успешно, час беспомоћно носе последице свега тога. Природа је тако удесила да је једно од најодговорнијих и светих човекових позвања, бити отац или мајка. Човеку доступно једноставно уз минимум телесног здравља и полне зрелости, тако да су човеку довољна та два услова да би без размишљања преузео на себе то позвање...” А да би имао деце – ко за то није довољно па-метан?!” (Грибоједов). Отуда се

најпрефињенија, најплеменитија и најодговорнија уметност на земљи уметност васпитања деце, скоро увек омаловажава и потцењује, њој и сада приступају тако као да је она доступна свакоме ко је физички способан да рађа децу, као да је једино битно управо зачеће и рађање, а остало, само васпитање сасвим небитно, или пак може да се врши некако „само од себе”. Међутим, у суштини ту ствар стоји сасвим другачије. Свет људи којим смо окружени крије у себи мноштво личних несрећа, болесних појава и трагичних судбина за које знају само свештеници, лекари и проицљиви уметници и све те појаве своде се у крајњем резултату на то што су родитељи ових људи умели само да их роде и дају им живот, али да им отворе пут ка љубави, унутрашњој слободи, вери и савести, тј. свему ономе што представља извор духовног карактера и истинске среће, нису умели. Родитељи по плоти умели су да дају својој деци, осим телесног постојања, још само душевне ране понекад чак ни сами не примећујући то како су се оне појавиле код деце и урезале се у душу, али нису умели да им пруже духовно искуство, тај лековити извор свих душевних патњи...

Постоје епохе када та немарност, та беспомоћност, та неодговорност родитеља почиње да расте из покољења у покољење. То су управо оне епохе када се духовни принцип колеба у душама, слаби и такорећи ишчезава. То су епохе распрострањеног и појачаног безбожњаштва и привржености материјалном, епохе несавесности, бешчасћа,

каријеризма и цинизма. У таквим епохама свештено биће породице не наилази више на поштовање и углед у људским срцима. Оно се не цени, не чува и не гради. Тада у односима између родитеља и деце настаје својеврсна „провалија” која, по свему судећи, расте из покољења у покољење. Отац и мајка престају да „разумеју” своју децу, а деца почињу да се жале на „апсолутну отуђеност” која се одомаћила у породици и не схватајући одакле то долази. Заборављајући на своје сопствене дечје жалбе, одрасла деца заснивају нове породичне ћелије у којима се „неразумевање” и „отуђење” испољавају с новом и већом снагом. Површни посматрач би могао помислити да је „време” толико „убрзало” свој ток тако да се између родитеља и деце успоставила нарастујућа душевно-духовна „дистанца” која се не може ни поунити ни превладати. Овде се, мисле они, не може ништа учинити. Историја жури, еволуција с повећаном брзином ствара све новије начине живота, укусе и схватања, старо нагло застарева и свака наредна деценија доноси људима ново и непознато... И ко се ту може „такмичити са омладином?” И све се то говори тако као да су духовне основе живота, такође, подложне трендовима моде и техничких изума...

У ствари, та се појава објашњава сасвим другачије, заправо болешћу и сиромашењем људске духовности, а посебно духовне традиције. Породица се не распада због убрзања историјског темпа, већ услед духовне кризе коју доживљава

човечанство. Та криза подрива породицу и њено духовно јединство, лишава је оног главног, оног јединог што може да је сједини, повеже и претвори у чврсто и часно јединство, лишава је, заправо, осећања узајамног духовног саприпадања. Полна потреба, инстинктивни нагон не ствара брак већ само био-

вног живота. И ако она томе не одговара, осуђена је на дегенерацију и распадање. Историја је показала и потврдила с довољном очигледношћу; велики ломови и ишчезавања народа настају из духовно-религиозних криза које се пре свега изражавају кроз распад породице. Разумљиво је зашто је тако било и

Иван Иљин

лошки спој (спаривање). Из таквог споја не настаје породица већ елементарна скупина оних који рађају и оних који су рођени (родитеља и деце). Али „похота плоти” је нешто непостојано и самовољно, она вуче ка неодговорним променама, каприциозним новотаријама и авантурама; она је, да тако кажемо, „кратког даха”, једва довољна за просту репродукцију деце и потпуно неадекватна задатку васпитања.

У ствари, људска породица је, за разлику од „породице” код животиња, острво духо-

бива. Породица је првотна, полазна ћелија духовности, како у том смислу што се управо у породици човек по први пут научи (или, авај, не научи!) да буде лични дух, тако и у том смислу што духовне снаге и умећа (или, авај, слабости и невештине), добијене од породице, човек затим преноси у друштвени и државни живот. Ето зашто духовна криза уништава у првом реду полазну ћелију духовности. Ако се духовност колеба и слаби, онда она слаби пре свега у породичној традицији и у породичном животу,

али једанпут поколебана у породици, она почиње да слаби и да се изрођава и у свим другим људским односима и организацијама. Болесна ћелија ствара болесне организме.

Само дух има довољно дубок и довољно трајан дах да творачки сазда и одржи биће породице, да успешно разреши не само „проблем полне љубави” већ и проблем стварања новог, бољег и слободнијег покољења. Отуда формула брака не гласи овако: „ја жудим”, или „ја желим”, или „хтео бих”, већ пре овако: „у љубави и кроз љубав ја стварам нови, бољи и слободнији људски живот”... Она не гласи овако: „желим да уживам у својој срећи” јер би то била формула која брак своди на ниво простог спаривања, већ пре овако: „желим да створим своје сопствено духовно огњиште и у њему да нађем своју срећу...”

Свака права породица настаје из љубави и пружа човеку срећу. Тамо где се брак склапа без љубави, породица постоји само привидно. Тамо где брак не пружа човеку срећу, он не испуњава своју основну мисију. Научити децу љубави родитељи могу само онда ако су и сами у браку умели да воле. Родитељи могу да пруже деци срећу само утолико уколико су и сами нашли срећу у браку. Породица изнутра спојена љубављу и срећом, јесте школа душевног здравља, уравнотеженог карактера, стваралачке предузимљивости. У простору народног живота она је слична прелепом расцветаном цвету. Породица лишена ове центрипеталности која своје снаге троши на узајамну нетр-

пељивост, мржњу, подозрења и „породичне сцене”, јесте прави расадник болесних карактера, психопатских нагона, неурастеничне апатије и животне „промашености”. Она је попут оних болесних биљака којима ни један добар вртлар не даје места у свом врту. Ако се дете не научи љубави у породици својих родитеља, где ће се научити? Ако се од детињства не навикне да тражи срећу управо у узајамној љубави, у каквим ли ће злим и ружним нагонима тражити срећу у зрелом узрасту? Деца све прихватају и све подражавају, неприметно, али дубоко се уживљавајући у живот својих родитеља префињено запажајући, погађајући, понекад несвесно уходећи „старије” попут „неуморних извиђача”. Онај који је имао прилике да чује и региструје детиње изјаве, гледишта и игре у несретним и разореним породицама где је живот тотално мучење, лицемерје и дерњава, зна колико болно и погубно наследство добијају од родитеља таква несретна дечица. Да би се развијало правилно и стваралачки, дете мора да има у својој породици огњиште љубави и среће. Једино тада је оно у стању да развије своје најтананије и најдуховније способности, једино тада његов сопствени инстинктивни живот неће изазвати у њему ни лажни стид ни болесну одвратност једино тада је оно у стању да се с љубављу и поносом приљуби уз традицију своје породице и свог рода, како би је прихватило и продужило је својим животом. Ето зашто је породица у којој владају љубав и срећа, школа истовремено и ствара-

лачке равнотеже душе и здравог органског конзервативизма. Тамо где царује здрава породица, тамо ће стваралаштво увек бити довољно конзервативно како се не би изродило у неосновану револуционарност, а конзервативизам ће увек бити довољно стваралачки како се не би изродило у реакционарно мрачњаштво. У породици у којој владају љубав и срећа васпитава се човек неоштећеног душевног организма који је и сам способен да истински воли, гради и васпитава. Детињство је најсретније доба живота; време органске непосредности, време започете и већ предосећане „велике” среће, време када сви прозаични „проблеми” ћуте, а сви поетски проблеми дозивају и обећавају; време појачане поверљивости и изострене пријемчивости; време душевне чистоте и искрености; време умиљатог осмеха и некористољубиве благонаклоности. Што је у породици било више љубави и среће, тим више ће ових својстава и способности остати у човеку, тим више ће такве (детиње) безазлености унети у свој зрели живот, а то значи да ће тим здравији бити његов душевни организам. Тим ће се природније, богатије и креативније расцветати његова личност у окриљу његовог родног народа. И управо је способност родитеља за узајамну духовну љубав главни услов таквог породичног живота јер се срећа дарује само љубављу дугог и дубоког даха, а таква љубав је могућа само у духу и кроз дух.

Иван Иљин

КАКВА ЈЕ ПОРОДИЦА ДАНАС?

Да ли су у савременој породици сачуване истинске вредности: правде, љубави, врлине, чистоте, послушности, поверења, дарезљивости, побожности? Усваја ли савремена породица поруку Толстоја: „Постоји само један начин да будемо срећни - да живимо за друге?“ Суноврат наше традиционалне породице почиње после Другог светског рата, када смо поглед окренули ка Европи, „белој демонији“ не бисмо ли на срушеним темељима нашег сазидали њихове обрасце понашања. Велики „револуционари“ са одавно загађених улица Европе - Ниче, Маркс, Фројд и други, узбунили су свет подиговши дебео слој ђубрета у облаке. Они су били ти који су развили теорију натчовека, бољшевичку и сексуалну револуцију, које су имале за циљ да униште узвишени брак и срозају сексуални живот на најниже гране. Нажалост, успели су. Статистике су поражавајуће. Сваки други брак се раставља, 30 одсто Европљана живе у „дивљим браковима“, бракови су без деце, пошто се деца сматрају сексуалном компликацијом, а не највећом радосћу живота и постојања.

На све то, велики мудри Његош би рекао:

*Нико миран, а нико спокојан,
све се човјек, брука са човјеком.*

А ми пре него смо се угледали на Европу, морали смо знати за правило нашег теолога и философа Димитрија Најдановића: „Ако је разорен центар, свака се тачка периферије оглашава средиштем“.

Младен Лесковац с чуђењем констатује: „Како пребрзо изумиру и нестају српске грађанске породице. То неизбежно повлачи за собом скоро потпун недостатак породичних традиција и породичних архива у нас“.

Такође, Милан Јовановић-Стојимировић је у свом брилијантном делу Силуете старог Београда дао биографије многих познатих и мање познатих личности и показао да се готово свака београдска породица гаси у другом, а најдаље у трећем или четвртном колену.

Умна Исидора Секулић, а пре ње Јован Скерлић, чудили су се зашто се наш грађански слој тако лако тањи, губи виталност и дегенерише брже него у другим земљама.

Као што видимо, Срби се нису најбоље снашли у тешком социјалном преображају, у преласку из патријархалног у модерни живот, као што је наслуђивао наш велики филозоф Брана Петровић: „Наша жена неће знати да се снађе на преласку из патријархалног у модерно“. И није се снашла! Прво чега се добровољно одрекла било је рађање. Наиме, савремена мајка у име „права жене“, своју животодајну утробу претвара у мртвачку комору у којој намучено, унакажено, напаћено дете умире уз нечујне крике. За савремену мајку рађање новог живота је „зло“, а олакшан живот без деце у њему је „добро“. Жена која се љубави рађања и стварања новог човека добровољно одриче, не само да не испуњава свој животни задатак,

већ та жена никада неће осетити пуноћу и смисао живота. Савремена жена је толико обузета собом и својом каријером да потпуно превиђа право зачетог детета на светињу живота. Она му свесно то право ускраћује.

Са жаљењем морамо да констатујемо да се савремена породица као база рађања потпуно распала. У њој нестаје љубав према потомству, жртва у приношењу себе за „ближње своје“ и даровање себе другом је потпуно изостављена. Потребна за топлином и присношћу са ближњима такође је изостала. Упркос томе што истинска љубав даје савршенство и пуноћу живота, савремена млада жена добровољно се одриче љубави јер свесно одбија да буде извориште новог живота.

Ако се, којим случајем, савремена жена определи за рађање, онда је то једно дете - српско јединче. Јединче, на несрећу, постаје „заштитни знак“ српских породица. Оно углавном на својим плећима мора да изнесе терет неостварених родитељских снова и амбиција из младости. Јединче се одгаја у стерилним условима са огромном стрепњом јер родитељи немају права на „грешку“, али ни на другу „шансу“. Психологија јединчади је посебна прича. Навикнути су да бесомучно узимају, али не и да дају, па стога врло ретко или готово никако не узвраћају бригу и пажњу својим родитељима. Васпитавањем су да емоционални однос не подразумева размену, већ искључиво узимање емоција.

Савремени, атеистички усмерени родитељи, који своју децу нису васпитали на моралним и духовним вредностима, данас плаћају цену - јер више не знају које врлине да пренесу на своју децу. Такође, не знају шта треба да забране својим потомцима и како да их сачувају од моралне посрнулости савременог доба.

Мајка савременог доба, уколико и роди, у борби за стандард, каријеру, научни степен, материјални престиж, не стиже да се бави рођеним дететом. Морално обликовање и духовно уздизање потпуно се занемарује као неважно. Заборавља се да прво морално васпитање, прве моралне појмове и прве моралне норме човек добија управо у породици. Познато је да је потребан упоран и дуготрајан труд и рад на обрађивању духовне оранице тј. будућег човека. Савремени, атеистички усмерени родитељи, који своју

децу нису васпитали на моралним и духовним вредностима, данас плаћају цену - јер више не знају које врлине да пренесу на своју децу. Такође, не знају шта треба да забране својим потомцима и како да их сачувају од моралне посрнулости савременог доба.

Зато је мото савремене, „нуклеарне“ породице, врховни смисао живота на земљи, у се, на се, и пода се. Дакле, када растуриш породицу, када децу предаш у неку социјалну установу, поправиш кравату и идеш даље. У осталом, it's onlly rock

'n' roll... Као што видимо, савремена нуклеарна породица запала је у небивали духовни глиб: без љубави, без смисла и сврхе живота, без брака као тајне живота, без деце у браку. Брак је подвиг, јер се човек мора много пута, живећи у њему, одрицати самог себе ради опстанка брачне заједнице и хармоничног породичног живота. Брак није уговор који се сваког дана може отказати, као што то мисле млади, већ је то Света тајна која подразумева доживотну обавезу. На брачном олтару се служи, ту нема суревности, то није запослење, није каријера, ту се не добија положај ни научни степен, нити политички просперитет. Морамо да знамо да није Црква нимало случајно подигла брак на степен Свете тајне и преко јеванђеља упозо-

Богородица Млекопитатељница, јајчана темпера на дасци, позлата (23,75 Karat), 15x20 cm, 2023. године, аутор Јелена В. Поповић

рила супружнике „шта је Бог саставио, човек да не растави“. На ову јеванђељску поруку савремени човек одговара, нема толеранције, нема жртве – има развода. Савремени бракови се разводе. Из разорених бракова деца се не рађају. Статистике нам говоре да се 50 одсто деце подиже и васпитава у „породици коју чини само један родитељ, најчешће мајка“.

Друштво које карактерише низак наталитет, велики број ванбрачне деце, разводи бракова, не ступање у брачну везу, полако постаје друштво усамљених појединаца. Број усамљених појединаца расте све више, поготово у урбаним срединама. Друштво усамљених појединаца у принципу не подстиче наталитет.

Млади људи се, м у ствари, боје брака и обавеза. Навикли су да живе у свом личном егостичном свету, свету у коме нема љубави. Најважнији мотив у животу им је, лични комодитет, висок стандард, трка

за новцем, трка за помодарством и сујетом...

Комфор и потрошачка психологија поставили су моралне норме „новог доба“, морално је само оно што мени тренутно одговара. У том контексту, брак је искључиво институција интереса, тј. брак је друштвено-економски уговор заинтересованих страна, али не и извориште новог живота и свеколике радости живота удвоје. Брак савременој жени, која жуди за животом на „високој ноzi“, треба да омогући атрактивно путовање у иностранство, ексклузивне ресторане, екзотичне проводе, луксуз, доколицу, а у свему томе нема места ни времена за жртву рађања. У животу савремене жене рађање је дефинитивно нешто секундарно, док је хедонистички стил живота нешто примарно

*

Нисмо присталице гледишта цара Вилхелма II да су за

жену само деца, кухиња и црква, али дубоко верујемо да је позив жене у првом реду одржавње људске врсте. Дефинитивно на том пољу жена је незаменљива. Такође, не тражимо ни то да савремену, школовану, образовану жену и мајку вратимо на старо огњиште и старе обрасце живљења. То и да хоћемо не би било пожељно, а не би било ни могуће! У ствари, ми желимо да та иста савремена жена у новим условима свестрано ради на моралном и духовном уздизању свог потомства јер је у томе нико не може заменити. У било ком добу да живи мајка, она, хтела то или не, припада само породици и само деци. Њен дуг пред Богом, мужем, државом, друштвом је пре свега рађање, подизање и васпитавање деце јер друштво у коме се не рађају деца, нема права да са ведрином мисли на будућност.

мр Биљана С. Спасић

СВЕТИЊЕ ТУЗЛЕ

АМБАСАДА ЦАРСТВА НЕБЕСКОГ У ТУЗЛИ

Н ако је Бог свуда присутан, сваки храм је мјесто Његовог нарочитог присуства. Храм је парче Неба на земљи, мјесто гдје се служи Литургија, која је предукус доживљаја Царства Небеског. Храм је мјесто сусрета са живим Богом, Владарком нашом Богородицом, анђелима и светима. Зато можемо рећи да су храмови амбасаде Царства Небеског у нашем свијету који је пун таштине, испразности и сујете.

Све ово нарочито долази до изражаја у неправославним срединама. Међу таквим срединама је и Тузла. То је град који је до прије неколико деценија био регионални центар и нашег народа у сјевероисточној Босни и центар Епархије зворничко-тузланске. У Тузли се налази и Владичански двор, а прекопута њега Катедрални храм Успења Пресвете Богородице. Преко стотину година православни епископи су слу-

жили у њему и ту били устоличавани. Храм је доживио неколико обнова у својој историји, а последњу прије неколико година, уочи посјете Његове Светости Патријарха Порфирија Тузли. Није рушен ни у једном од ратова који су задешили ове просторе у 20. вијеку, захваљујући прије свега Богу, а онда и добрим људима, како наше, тако и других вјероисповијести. Посебно треба истаћи муфтију тузланског Мухамеда

Велики број Срба из Тузланског басена је избјегао у последњем рату и данас испуњују храмове Божије диљем земљиног шара. Духовно су рођени у неком од наведених храмова, а плодове духовног живота доносе негдје друго, али све у славу Божију. Светиње стоје и свједоче да су овдје некад живјели честити људи, одани Богу и своме роду. Малобројни су ту и данас, али светиње још увијек нису само пуки историјски споменици, нити музеји. Оне су живе док год у њима одјекује усклик „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа“.

Курта, који је заштитио храм од рушења у Другом свјетском рату. У вријеме кад је центар града почео да тоне, срушене су, односно, измјештене многе грађевине у Тузли, али храм је опет вољом Божијом и трудом црквених власти сачуван. Подигнут је тада неколико метара увис, што је био један од највећих архитектонских подухвата у бившој Југославији. Тренутно је у току прикупљање новчаних средстава за његово осликавање.

Поред богате историје, мјесто посједује и велике светиње. То су мошти светитеља и реплике чудотворних икона. У њему се чува дио чудотворних моштију велике руске светитељке Св. Матроне Московске, заштитнице главног града Руске Федерације. Ту су мошти и Св. Луке Кримског, љекара и Архиепископа, заштитника југа Русије и великог исцјелитеља. Преслава храма је и Св. Нектарије Егински, новојављени грчки и свеправославни светитељ и чувени исцјелитељ од рака, те пошаста која скрађује животни вијек многих људи у наше доба и којој још увијек лијека нема. Икона и дио мо-

штију овог светитеља налазе се у десном параклису цркве у којем се сваке сриједи служи и Акатист овом светитељу. Петком се служи Акатист Богородици Мљекопитатељници, чија се реплика чудотворне иконе са Свете Горе, тачније из Карејске испоснице Светог Саве, налази у лијевом параклису. Она је по природи онога што је на њој изображено заштитница мајки и дјеце, трудница, породиља и новорођенчади.

Храм Успења Пресвете Богородице

Царство Небеско у Тузли, поред ове велике и значајне амбасаде има и неколико конзулата у близини. То су храмови који су некад имали своје свештенике и у којима су се Литургије редовно служиле сваке недјеље и празника, а данас, због малог броја вјерника, а самим тим и финансијских могућности, ове храмове опслужују свештеници Саборног храма из Тузле.

У мјесту Пожарница, у непосредној близини града, на духовној стражи стоји Храм Вазнесења Христовог. Он окупи нарочито велики број вјерника на Илиндан, на чувеном сабору који се тада традиционално одржава у овом селу. Храм преславља и Светог великомученика Димитрија, а у њему се налази и честица моштију Светог великомученика цара Лазара Косовског. Нажалост, храм је био миниран у протеклом рату од људи којима ништа није свето, али је обновљен 2016. године и црквена звона се опет оглашавају са њега позивајући Пожарничане, ма гдје били, да управе срца и умове ка свом Створитељу и једином своме Спаситељу, како би то рекао Свети владика Николај.

На гробљу Трновац налази се прелијепна црквица посвећена Светом великомученику Георгију. Она бди над душама хиљада православних вјерника које су одавде узлетјеле у наручје Божије, а тијела им остала ту да чекају Васкрсење мртвих. Православни живаљ Живиница и околних

српских села окупљао се деценијама у Цркви Свете Тројице у Подгајевима. Осим на Духове, већи број вјерника дође и на празник Светог великомученика Пантелејмона.

Поред предратних храмова, у Тузланском кантону постоје и цркве изграђене послје рата на мјестима гдје раније нису постојале. То заиста свједочи о богољубивости народа који овдје живи. У селу Црно Блато, надомак Тузле, изграђена је 2008. године црква која је посвећена чудотворној икони Пресвете Богородице Тројеручице, а већи број вјерника се окупи у недјељу по Томиндану. Такође, по промислу Божијем, након што је уведена вјерска служба у Оружане снаге БиХ, за потребе православних при-

падника на локацији Дубраве уређен је један монтажни објекат и претворен у православни храм посвећен Св. великомученику Прокопију у коме се сваке седмице служи, а службама присуствује велики број младих људи.

Велики број Срба из Тузланског басена је избјегао у последњем рату и данас испуњују храмове Божије диљем земљиног шара. Духовно су рођени у неком од наведених храмова, а плодове духовног живота доносе негдје друго, али све у славу Божију. Светиње стоје и свједоче да су овдје некад живјели честити људи, одани Богу и своме роду. Малобројни су ту и данас, али светиње још увијек нису само пуки историјски споменици, нити музеји. Оне

су живе док год у њима одјекује усклик „Благословено Царство Оца и Сина и Светога Духа“. Оне су истинске амбасаде тог Царства. Свако ко жели да добије визу, па и држављанство Неба, долази у њих. Оне су отворене и за оне који желе посјетити то Царство и као туристи. Туристи понекад аплицирају и за држављанство и добију га. Бивају просвећени свјетлошћу богопознања и упознати са животом незалазне радости која почиње овдје и сада, а граница јој је бесконачност.

Позив сваке светиње је: Дођи и види! (Јн 1,46). Дођите и видите и радујте се. Свјетлост засија у тами и тама је не обузе (Јн 1,5).

Давор Арнаут, јереј

БИЈЕЉИНА - ОТВОРЕН НОВИ ВРТИЋ У ПРОСТОРЈАМА ПЕТРОПАВЛОВСКОГ ХРАМА

Још један објекат у склопу Дјечијег вртића „Чика Јова Змај“ отворен је данас у Мјесној заједници Вук Караџић, уз благослов Преосвећеног владике Фотија и свештенства Петропавловског храма на челу са оцем Мираном Гавриловићем.

У Бијељини је данас отворен осми објекат Дјечијег вртића „Чика Јова Змај“, конкретно, овај објекат има капацитет од 45 дјеце. Символично отварање новог објекта вртића организовано је на Међународни дан дјетета.

„Ово је најбољи начин да обиљежимо Међународни дан дјетета. Овим дајемо на значају предшколском васпитању и образовању, а Град Бијељина на овај начин повећава значајно обухват дјеце. На овај начин Град Бијељина показује висок ниво сензибилитета за препознавање потреба дјетета за право на предшколско васпитање и образовање као једно од најзначајнијих права и значајног облика психофизичког васпитања дјеце“, рекла је Јованка Вуковић, замјеник омбудсмана за дјецу.

Данашњи новоотворени објекат је други по реду отворен у овој години и садашњи обухват дјеце у вртићу „Чика Јова Змај“ је 850 дјеце.

„Морам да се захвалим и Градској управи и Скупштини Града који су изразили жељу за повећањем, односно, проширењем капацитета нашег вртића. У овом објекту ће боравити двије групе, укупно до 45 дјеце, што је позитивна ствар за ову мјесну заједницу. Такође, морам се захвалити и старјешини Петропавловског храма, свештенику Мира-

Фото: Петропавловски храм

ну, који је изразио жељу да у склопу овог храма буде установа предшколског карактера и дошли смо у прилику да то реализујемо“, истакао је Вујановић и истакао да ће се подрудити да у што краћем року дјеца крену да похађају овај објекат.

Протонамјесник Миран Гавриловић, старјешина Петропавловског храма у Бијељини, рекао је да смо сви дјеца Божија, али да ништа љепше нема него када мала дјеца одрастају у окриљу цркве и поред саме цркве.

„Размишљали смо у току градње овог лепог објекта шта је најлепша и најплеменитија сврха поред окупљања народа. Још већа симболика је да деца одрастају поред цркве. Из тог разлога наменили смо те просторије, које смо недавно довршили, да саобразимо потребама дечијег вртића. Имамо добру и личну сарадњу са предшколском установом

„Чика Јова Змај“ и није било дилеме са ким ћемо сарађивати“, објаснио је протонамјесник Миран.

Градоначелник Бијељине Љубиша Петровић изразио је захвалност свештенству Петропавловског храма на челу са оцем Мираном на претходној сарадњи.

„Наше опредјељење је да Градска управа Града Бијељина и даље улаже у оно највредније, благо нашег друштва – дјечицу. Желимо да се ове просторије користе у добром здрављу, добром расположењу и нека је срећан почетак нашим васпитачима и цјелокупном колективу вртића. У нашој Мјесној заједници „Вук Караџић“ и Петропавловском храму са, усуђујем се рећи, једним од најуређенијих дворишта широм наше епархије, преко 40 дјечице ће имати прилику да похађа систем предшколског васпитања и образовања и Град ће се трудити да

за дјецу обезбиједи што боље услове“, истакао је Петровић.

Предсједник Скупштине Града Бијељина Александар Ђурђевић подсетио је да се Скупштина труди да се дјеца у јавном и приватном вртићу изједначе и да имају иста права, да је цијена коштања иста или идентична.

„То су неки правци у којима требамо дјеловати. Велико је задовољство и што је овај објекат вртића отворен баш у склопу Петропавловског храма. Мислим да је важно да дјеца расту и развијају се уз хришћанско образовање и васпитање, а бораве у дворишту цркве, те да ће то од њих створити добре људе. Свакако подршка је од првог дана мог мандата била присутна и сигурно да ћемо тако и наставити“, закључио је Ђурђевић.

Текст: Дешавања у Бијељини
Фото: Петропавловски храм

ПРАВОСЛАВЉЕ И МОДЕРНИЗАМ

Шта је то модернизам? Да ли се Православље може мешати са модернизмом? „Модернизам“ значи „обнова“. Модернизам, као постојана (стална) ревизија духовних вредности Цркве, заснована на лажним психолошким и еклисиолошким установама.

Сама реч „модерно“ или „обнова“ већ подразумева одређену концепцију, односно, да је Црква развијајући и еволуирајући организам у коме мора одумирати старо и застарело, а уместо њега долазити ново и способно за живот.

Ова теорија еволуирајуће Цркве доводи до уништења самог схватања Цркве, као пуноће Откровења, идентичног самом себи у свим временима. Теорија еволуције криви Православну антропологију. Она представља човека у виду историјски развијајуће природе која прераста претходне, у прошлости дане религиозне представе и идеје, и потребује новија начела, дубља и одговарајућа његовом времену.

Овде мора да еволуира само Откровење, а будућност се представља као могућност нових религиозних открића. Религија има чудно сродство и аналогију са научним хипотезама, које се по мери накупљања знања, усавршавају и мењају, тј. истина за модернисте, постаје релативни – релативистички концепт. Тада постаје нејасним питање: у какву Цркву ми верујемо, у Цркву садашњег или Цркву будућег? И шта представљају собом Догма-

ти, свест цркве или само етапу човековог развоја?

Чини нам се да је модернизам једно од средстава мешања и премештања два плана или две сфере човековог познања: духовног и душевног. Питања која се односе на живот и вођење духа, решавају се на нивоу душе. Откровење се прима кроз призму душевних представа; духовним се чини не надсветско прелепо већ по земном лепо. Не узвишено које је способно да изазове занос, не дубоко – а пуно боја.

Очишћење душе се представља не као победа ума и воље уз помоћ благодати над страстима већ као нека катарза драме, тј. дубоки, противречни доживљаји. За то је неопходан ефекат који за собом носе не покој и мир душе већ психичку узбуђеност и афективност. Истински духовни живот је дубок, али једноставан.

Модернизам је туђ тој простоти (иако тамо може постојати вештачка упрошћеност, као један од метода). Духовни живот није сложен и разнобојни мозаик осећања, није талас емоција, иако у неким случајевима, посебно у преломним периодима у животу човека, покајање може да има емоционални карактер.

Духовни живот је по својој суштини тих и јасан, а ту тишину модернисти схватају као нешто беживотно. Међу њима је распрострањен израз „спавајући Исток“; за њих је живот духа, спољашња динамика. Зато модерниста обично на мо-

наштво гледа као на духовни егоцентризам.

Модернисти се обраћају речима Светог Писма: „Ја увек творим ново“ – за оправдање своје тежње да претворе Цркву у полигон за испитивање нових савршенстава, открића и стваралачких идеја које за верујућег човека представљају или дрскост незнања или дечији подухват; „увек ново“ – не у овом свету, већ у Духу Светом, у доживљајима људске душе у новим озарењима благодати. Овде на земљи је све старо, древна истина и древне заблуде.

Модернизму је туђа идеја саборности. Црквени симболи обједињују хришћане у једном духовном виђењу, у једном језику Цркве. Модернисти теже да замене обреде, као знаковни систем цркве. Фигуративно говорећи, да у језик Цркве уведу своју бракадабру. У том смислу, модернисти се јављају као прекид везе међу вернима у храмовној молитви – центрифугалној појави. Модернисти не знају или не схватају да се симболи, за разлику од других средстава у људском језику, не стварају, већ постоје као даност у мишљењу човека (микрокосмос у макрокосмосу).

Симбол – то је доказ чињенице да видљиви свет, у односу на невидљиви, собом представља неку сличност, као твар једног почетка. Модернисти мењају симболе њиховим творевинама или узетим из душевне области – литературе, вештина, философије, науке – метафорама, амблемима, поетским

алегоријама, итд. Они говоре да је древни језик несхватљив за савременике и да је неопходно наћи друга, доступнија средства изражавања.

Овде имамо профанисање; тајне увек остају несхватљиве, каквим год их вербалним интерпретацијама ми подвргли. Тајна се не открива на ни воу језичке семантике, она се открива у мери духовне припремљености човека. Форма је повезана са садржајем; само Откровење рађа форму. Са променом форме, мења се и садржај.

Рационализам у религији – то је жеља да се укине феномен вере као унутрашње, духовне могућности да се општи са Богом, да се ум (nous), замени разумом (ratio) који хоће да узурпира мести духа; ограничено жели да одреди безграничено. Овде се обично догађа замена религије, као тајанственог општења духа са Божанством, философијом и бљутавом модернизацијом.

Обреди и ритуали Цркве су насићени симболичким и духовним садржајем, у коју душа мора да се укључи и тада она добија мистичку информацију, не рационална знања, већ очишћење и духовну силу.

Обред и ритуал из своје дубине не могу бити схваћени и исцрпни кроз речи. Ако би обред могао бити растављен и описан са историјске, лингвистичке и психолошке стране, свеједно, његова суштина би остала тајна, несхваћена за голо расуђивање. Обред је могуће сравнити са коритом реке, а њен ток – са благодаћу, која, општећи са душом, чини човека новом твари.

Постоји још једна разноликост модернизма – то је лажни мистицизам који хоће да “обнови” саму духовност. Човек осећа себе медијумом, за њега невидљивих сила које он прима као јављање Анђела или “изливање” Духа Светога. Такав модернизам добија форме не театралности, који тражи ефекте, и не бљутавог рационализма, који жели да Божанске истине постави испод људског расуђивања, већ облик окултизма. Ти модернисти хоће да „продубе“ мистику Цркве, а у стварности је замењују демонизмом. Илус-

Архимандрит Рафаил Карелин

трацијом тога могу да послуже „иконе“ насликане Врубелом и Далијем, из којих се за душу верујућег осетно опажа метафизичка тама.

Модернисти говоре да треба ићи за временом да би били разумљиви људима. Али куда иде човечанство и куда иде време?

Црква мора да сачува своју вечну вредност од ентропије времена, то јест, да се узвиси над њим. Наивно је веровати да ако претворимо Тајну у аксиом, а мистику у философију, да ћемо моћи учинити и једног човека религиозним.

Хришћанству душу привлачи благодат Божија и душа осећа хришћанство, не као ко-

декс понашање или суму рационализоване теологије која хоће да докаже да је постојање Бога очигледно, као два плус два јесте четири, већ као Тајну коју треба тражити, неговати и чувати.

Постоји још једна врста модерниста, о којима не би било пожељно чак ни говорити: то су модернисти – прагматици. Њих интересује количина верујућих, људи који посећују храмове – аритметички бројеви, ради којих су спремни да Цркву претворе у концертне сале, политичку трибину или спиритистичку сеансу, то јест, да раде на свим укусима, само да би брод био пун путника, а где тај брод плови они се не питају – тај одговор је за њих небитан.

Христос је рекао: „Ко је од истине, тај слуша глас Мој“. Цркви људе приводи тај глас истине који звучи у њихово срце. Модернизам обично негује арсенал схватања и представа световне културе и цивилизације, то јест, уподобљава Цркву свету, који, по речима Спаситеља, „сав у злу лежи“.

У последње време, чудесним „бојама зла“ расцветала се још једна грана модернизма – религиозна еклектика. Модернисти тог правца не објављују себе директно учитељима Цркве, напротив, они себе називају, ученицима, али се показује не ученицима Православља, већ свих религија и философских система.

Они сматрају да је могуће и неопходно узимати најбоље из других религија и обогаћивати тиме Цркву. Ти људи, након

Хришћанству душу привлачи благодат Божија и душа осећа хришћанство, не као кодекс понашање или суму рационализоване теологије која хоће да докаже да је постојање Бога очигледно, као два плус два јесте четири, већ као Тајну коју треба тражити, неговати и чувати.

пребивања у инославним и иноверним друштвима, разгарају се жељом да у Православље унесу то што импонује осећањима и поражава њихову машту. Они тврде да се у тим обредима и ритуалима, такође, искристализовало духовно искуство векова и да се садржи дубоки смисао. Они не схватају Православну Цркву као организам, где на силу унесено страно тело изазива трауму, а затим или бива одбачено од живог тела, или остаје у њему, наносећи му штету и заражавајући га.

Сагласни смо да је у тим обредима и ритуалима уложена својеврсна информација и да је одражено религиозно искуство тих друштава. Али каква је природа еклектичког, теософског искуства? Пророци су открили да су „богови незнабожаца – демони“, Апостоли су заповедили да се не пије из демонске чаше. Православну Цркву управо и називамо Православном јер је у Њој сачувана чистота догматских „информација“ и благодатног духовног искуства.

Обично ти модернисти протестују ако их изједначују са теозофима. Они говоре, да верују у Једину Цркву, као пуноћу Истине, али, признавајући делимичност истине у другим религијама, сматрају могућим да се позајмљују њихова достигнућа, бар у виду форме. Њима се допада екстаза пентакосталаца, муслимански намаз, театарна представе хиндуиста које подсећају на

тајне, ритуалне методе кришнаита, окултну симболику розенкројцера, уличне маршеве „Војске спаса“, итд. Они сматрају да је неразумно пренебрегнути тако богати арсенал средстава за деловање. Међутим, таква усвајања уопште нису безопасна козметика, она крију опасност, то је градња канала кроз које ће духовна лаж да проникне како би се у Цркви сачувала.

У Светом Писму је описан случај из живота Пророка Јелисеја. Град Самарија је био окружен сиријским војскама. У граду је почела глад, житељи града су почели да сакупљају траву да би себи спремили храну. Један човек је у градском зиду видео њему непознато егзотично растиње, слично бршљану, допало му се на поглед, ишчупао га је и заједно са другим травама убацио у котло. Када се трава скувала и људи почели да узимају из котла и једу храну, почели су да осећају бол – храна се претворила у отров. „Човече Божији, смрт је у котлу“, вапили су они Пророку, молећи га за помоћ. Једно непознато растиње је затровало храну.

Неки сматрају да су догмати вечни, а да се обреди могу мењати. Међутим, Библија нам говори друго. Мојсеј на Синају није добио само Откровење у виду Закона и догматског вероучења. Њему је било откривен образ скиније – старозаветне Цркве, дат Њен план, чак и упутство о материјалу и

свим предметима, потребним за богослужење. Када је Стари Завет био откривен у Новом, тако су симболи старозаветног храма, у њиховом пророчком значењу, добили мистичко откриће и највиши садржај у новозаветној Цркви.

У источном Православном богослужењу такође стоји Откровење. По Предању, чин Литургије је дан Апостолу Јакову, првом епископу Јерусалима, од Самог Христа; а даљи видови Литургије били су скраћени, такође по Откровењу Божијем. Стваралаштво човека је засновано на његовом емоционалном опажању и сили маштања, или способности рационалних стимуланса, а религиозна стварност припада другом – духовном свету, и схватају се другим путем, кроз мистичко сазерцање.

Завршавамо оним чиме смо и почели. Модернисти на основу душевних осећања, понекад поетских и ватрених, али неочишћених од страсти и афективности, хоће да процене свет духовних појава. То је једнако као трудити се да помоћу додира улови људска мисао. Уместо духовног света, они стварају свој сопствени, фантастични свет – мир илузије, значи лажи.

Духовном свету могуће је придружити се само помоћу покајања и борбе са страстима, путем Православне мистике и аскетике.

И онај ко увиди само нејасне црте тог света, застаје у запрепашћењу пред његовом лепотом.

*Рафаил Карелин,
архимандрит
[http://karelin-r.ru/
pravoslavie/112/1.html](http://karelin-r.ru/pravoslavie/112/1.html)*

ТО ЈЕ БИО ИСУС ХРИСТОС

Током Другог светског рата многи Јевреји су убијани у злогласном Каунаском гету. (данашња Литванија) 28. октобра 1941. године, стрељано је око десет хиљада људи. У једном дану фашисти и (литванска) полиција убили су сву децу. Из домова су их измамили музиком. Ону децу коју мајке нису пустиле, убијали су на лицу места, пред мајкама.

Тада је наступило затишје.

А 1943. године, сва гета су преузеле СС јединице и погубљења су поново почела.

Догодило се да је један млади тридесетогодишњи Јеврејин, наг, стојећи на ивици јаме, пао у њу са онима у првом реду погубљених, а онда су тела падала преко њега. У ужасу он је покушао да изађе. Успео је некако да се извуче до врха јаме и када се рукама дохватио за ивицу, пришао му је полицајац, насмејао се и пробо му обе руке бајонетом. И он је опет пао назад.

До мрака је тако лежао у јами, а јама је под њим дисала, стењала и комешала се. Кад је дошла ноћ, испузао је из јаме, устао и кренуо да бауља ка светлима која су се видела у даљини. Наишао је на неко сеоско имање. Некако се попео преко ограда и угледао чаршав на жици близу трема. Огрнуо је чаршав, устао полако

и својим прободеним рукама почео да гребе по вратима.

Врата је отворила млада жена. Човек је искорачио на праг, наслонио се на довратак и шапнуо: „Спасите ме...“

Жена је стиснувши усне промрљала:

Ђутао је.

И она је ћутала.

Онда је она одмахнула главом и рекла: „Одлази!“

У тај час иза завесе истрчала је мала плавокоса девојчица, прибила се уз мајку, обгрлила јој ноге, подигла главу и узвикнула:

„Мама, не терај га!

Ово је наш Бог Исус Христос!“

Примили су га. Сакрили су га и бринули о њему.

Он је потом отишао у партизане. Борио се, учествовао је у најсмелијим операцијама. Сви су били изненађени што уопште није осећао страх. Погинуо је пред сам крај рата.

Разговарао сам са том девојчицом 1988. године у Каунасу. Било јој је педесет година тада. Била је млађа него што сам ја сад. Слушао сам је и дрхтао.

И на крају сам јој рекао: „Па да, наравно, измучен човек, крв му лије низ чело, прободених руку,

умотан у бело ... Ви сте тада били још сасвим мали, просто вам се учинило ...“

Њене очи су се подигле према мени, погледала ме је мирно и значајно, одмахнула главом и рекла: „Нисте разумели. То је заиста био Исус Христос“.

Евгеније Ројзман

„Иди одавде! Ако те пронађу овде, убиће и мене и моју децу! Врати се одакле си дошао!“

Погледао ју је и рекао: „Не терајте ме!“

Стајао је испред ње измучен, прободених руку, увијен у бело платно, а његова скорена коса, сва обливена крвљу, прилепила му се за чело.

НЕДОКУЧНА РУСИЈА ДВЕ РУСИЈЕ

Добро је позната чињеница да је цар Николај II, осим тога што се целог живота ба-вио руском историјом, био и њен велики познавалац. Та-кође, познато је да је имао јасне ставове о томе шта му се у њој допада, а шта не.

Историјска личност према којој је неговао посебну наклоност био је његов велики предак, цар Алексеј Михајлович који је столовао у Москви у седамнаестом веку, када Петроград још није постојао, свету можда најбоље познат као отац Петра Великог.

Николајева љубав према цару Алексеју, који је живео две стотине педесет година пре њега, била је тако велика да је свом царевићу дао име по њему.

Које је то његове особине Николај II имао у виду када је одлучио да се на њега угледа? Била је то, на првом месту, његова „тихост“, затим његова исто тако блага нарав и, коначно, жеља да га у животу прати срећа коју је тако добро описао руски историчар Николај Иванович Костомаров у свом изванредном приказу личности овог московског цара.

Нешто изузетно био је тај осећај блискости који је Николај II гајио према свом претку.

Његова свест о постојању оне духовне, а често и телесне сличности која у старим породицама понекад прескаче читаве векове, а затим се испољава на један тако упечатљив начин, као да је иста особа обукла

Свети Мардарије Ускоковић

одећу каснијег доба.

Осим тога, он као да је био свестан да ће се на његовом животном путу у основним цртама поновити лична судбина Алексеја Михајловича.

Николај II је, баш као и његов предак, био „најтиши“, било када је реч о личној нарави, било

да говоримо о његовој жељи да завлада мир која се, на пример, огледа у његовом учешћу у оснивању Хашког суда за решавање међународних спорова.

Николаја II је, као и цара Алексеја, красила блага нарав. У свему се уздао у вољу Божју. Кад год би искрснуо неки проблем, он се трудио да превазиђе своју вољу и решење препусти вољи Божјој.

Коначно, као и „најтиши“ монарх, Николај II је такође био несрећан владар. Његову владавину је од самог почетка обележила трагедија на Ходинском пољу када су се срушиле трибине. После овог ужасног догађаја уследили су први покушаји револуције и два застрашујућа рата у која је увучен против своје воље.

Међутим, нема сумње да је у његовој животној судбини најтрагичније нешто што наши савременици често не увиђају.

Када је земљом могуће владати као једном чврстом целином, онда владајући монарх зна шта да очекује. Међутим, када постоји расцеп и када је тај расцеп са годинама све шири, све што владар може учинити јесте да чека и да посматра колико ће времена требати док се све коначно не распадне. У

Царева трагедија, по мом мишљењу које је засновано на дугогодишњем пажљивом посматрању руског живота и његових начела, није узрокована нечим што се иоле налазило под његовом контролом, већ управо чињеницом да су током његове владавине постојале две Русије.

Русији се и пре револуције јасно осећала неслога између различитих друштвених слојева око различитих питања политичке и интелектуалне природе.

Царева трагедија, по мом мишљењу које је засновано на дугогодишњем пажљивом посматрању руског живота и његових начела, није узрокована нечим што се иоле налазило под његовом контролом, већ управо чињеницом да су током његове владавине постојале две Русије.

„Две Русије“ – тако је гласио назив предавања које сам одржао током Светског рата када се руска војска налазила у још тежем положају од осталих, зато што подршка коју је уживала није била неподељена. Сматрао сам да ово треба разјаснити што пре, док још има времена да се по том питању нешто учини.

Предавање је најављено у новинама и на огласним таблама. Чинило се да нема потребе скривати догађај. Међутим, на моје изненађење, власт у Петрограду је забранила предавање. Нисам добио дозволу да га одржим на дан када је било заказано. Ипак, умешали су се моји пријатељи, а и ја сам лично повукао неке потезе, тако да је на крају начелник полиције прихватио моје обећање да се нећу дотицати опасних тема и одобрио ми да одржим предавање нешто касније.

Одабрао сам једну од највећих сала у престоници – велики аудиторијум Град-

ске думе Петрограда који је, како су наредног јутра писале новине, испунила једна од најразноврснијих публика икад запамћених. Били су ту чланови Државне думе, градских власти, представници позоришта и уопште уметничког света, студенти универзитета и ученици виших школа, као и редовни посетиоци свих словенских манифестација на челу са А. В. Васиљевим, генералом А. П. Скугаревским, професором Палмовим и Александром Гижицким.

„Сећамо се“, гласио је осврт у једним новинама, „многих предавања у већим аудиторијумима Петрограда, у сали Тенишевског училишта, у сали Дома војске и морнарице и др. која су одржали истакнути руски писци и друге запажене личности. Али ниједно од њих није привукло ни пети део публике која је дошла на предавање оца Мардарија“.

Најпре сам на основу очигледних чињеница показао да постоје две Русије. Првим делом предавања био сам задовољан. Прешао сам на главни део излагања.

Почео сам описом призора прве Русије која смртно крвари на фронту дужем од свих савезничких фронта заједно. Описао сам њену борбу и умирање за словенску идеју. Затим сам се осврнуо на другу Русију, ону Русију која се понаша као издајник.

Док је прва Русија сабирала способне снаге земље и труди-

ла се да их уједини, друга Русија их је расипала. Расипала? Не, она је на велико и на мало продавала блага која је прва Русија сакупљала током хиљаду година. Најпре је ова срамна трговина обављана потајно, прикривено, али касније су сви престали да се праве невини и ствар је постала сасвим јавна.

У том тренутку прекинуо ме је пуковник жандармерије, ког је на предавање послао министар унутрашњих послова. Захтевао је да припазим како се изражавам.

Међутим, ја се нисам обазирао на упозорење државног службеника. Преда мном је била публика од две хиљаде људи која се, осећао сам, слагала са мном.

Стојећи пред њима, подстакнут пажњом тако бројног скупа, био сам свестан и осталих сто осамдесет милиона и њиховог вође, руског цара, чији предстојећи „Via Dolorosa“ као да сам у том тренутку унапред видео.

Позивао сам на осећај дужности код оног дела руске јавности који припада другој Русији. Покушао сам да их убедим да учине све што је у њиховој моћи како би се рашчистио хаос и неред који праве малодушни, без вере у успех и победу на челу са лажним старцем, Григоријем Распућиним.

У том тренутку уследило је друго упозорење од пуковника жандармерије да ће моје предавање бити прекинуто ако истог тренутка не променим начин говора.

Из данашње тачке посматрања звучи невероватно да у том пресудном тренутку за руску државу, док су руској јавности непосредно предочаване подвале оних који су желели да

поткопају углед државе и престола, чиновник исте те државе иступа са намером да прекине моје родољубиво излагање.

„Уједините се, сви ви који заиста волите Русију“, наставио сам, „збијте своје редове и повуците сложено да бисмо кочије руске државе извукли из опасног издајничког блата у ком су њени точкови већ заглибили. Довољно је да једном сложено повучемо и већ смо их извукли из муља; још једном, и оне ће опет кренути ка планинским висинама народне славе.

Сачувајте своју државу и словенство ће бити спасено“.

Након што сам се одважио да се поново осврнем на питање због чијег ми је потезања током сибирских говора влада приговорила, пуковник жандармерије је изашао на бину и објавио публици да се моје предавање има сматрати завршеним. Захтевао је да напустим бину.

Пре него што сам се склонио, упутио сам одговор њему и свима који су могли да ме чују:

„Ако волите Русију, пуковниче, а не бисте били пуковник жандармерије да је не волите, заштитите њу и њено добробитије од Протопопова, министра унутрашњих послова. Нема никаквог разлога да је браните од мене, оданог Словена. Ја сам посвећен Русији колико и словенском питању у целини“.

Након тога напустио сам бину као што је пуковник и захтевао. Какво је само било моје изненађење када ми је следећег јутра исти тај пуковник покуцао на врата и у своје лично име поклатио своју фотографију, потписану следећим речима:

„Ватреном и одлучном пријатељу Русије и словенства,

дубоко поштованом оцу Мардарију, у знак дивљења за његово храбро и непоколебиво обраћање, од приврженог му следбеника, сина личног ађутанта генерала Скобељева који се борио на Балкану за слободу Словена“.

Гласом уздрхталим, пуним осећања, рекао је:

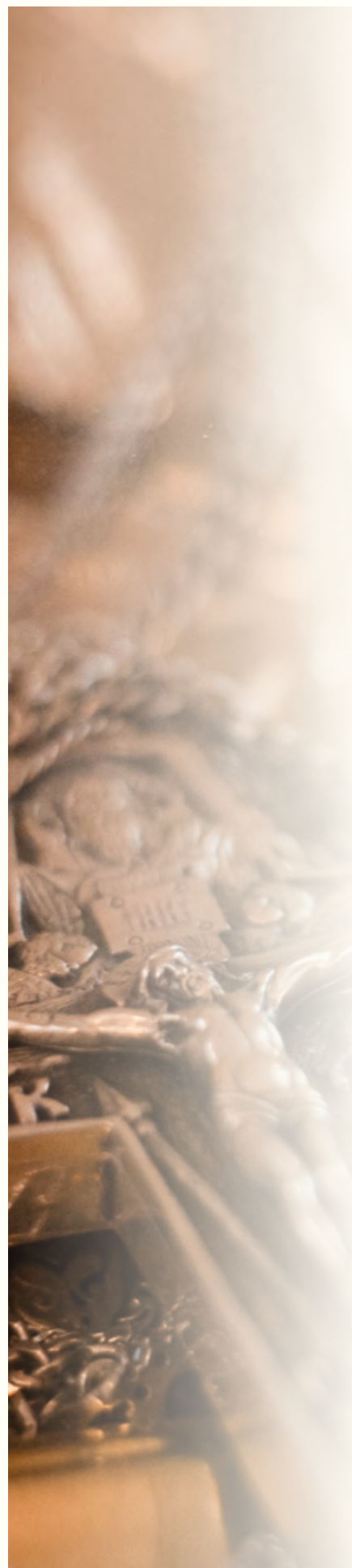
„Јуче ме је службена дужност приморала да послушам наређење због чега сам се према вама опходио без поштовања. Али данас осећам моралну дужност да вам кажем: „Ви сте јуче тако снажно узбудили моја родољубива осећања да ми се неколико пута током предавања замало истргао узвик одобравања у погледу свега што мислите и говорите. Једино због чега сам се уздржао била је мисао да бих због непажње могао изгубити посао и тиме могућност да прехраним своју жену и децу“. Након што је пуковник жандармерије отишао, помислио сам да његово понашање само говори у прилог истинитости моје тезе о две Русије.

Две Русије бориле су се у његовој души. Посао га је приморавао да буде на страни Распућина и његовог рада на урушавању руске државе, док је у себи пуковник био истински родољуб, искрени русофил и словенофил.

У Русији је у то време било много оваквих збуњених пуковника. Заправо, било је збуњених државних чиновника свих рангова и статуса. И сваки од њих могао за себе да каже, речима Апостола Павла:

„Јер не знам шта чиним, јер не чиним оно што хоћу, него што мрзим то чиним“.

Свети Мадарије Ускоковић

РАДОСТ БОЖИЋА

Са свих страна радост стиже
витлајемска звезда ту је,
са ангелима запевајмо,
нек небеса данас брује.

Христос је од сада с нама,
одагна се свака тама,
Божић нам је у грудума
радујмо се ми са свима.

Мудраци се поклонилише
своје даре дарујући,
и нам' путе показаше
све за Христом следујући.

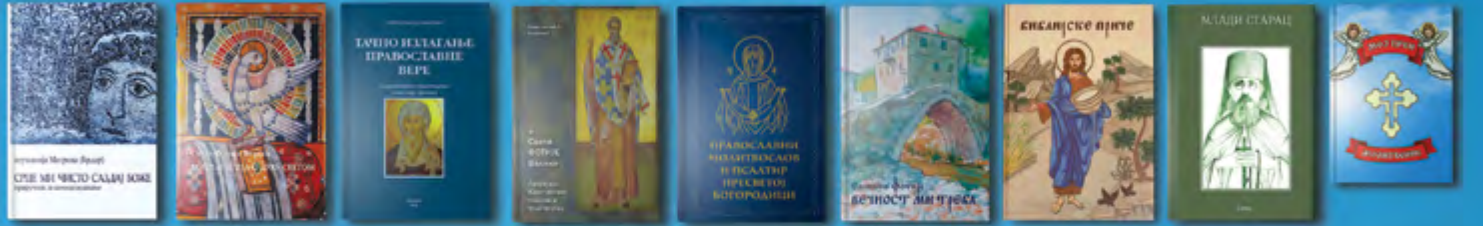
Христос је од сада с нама
одагна се свака тама,
Божић нам је у грудима
радујмо се ми са свима.
Пастири са ангелима
Божић химну запеваше,
да небеса а и земља
једно царство постадоше.

Христос је од сада с нама
одагна се свака тама,
Божић нам је у грудима
радујмо се ми са свима.

Епископ Фотије

Рођење Христово, рад Зорана Драгића ученика 8. разреда, посебног одјељења
ОШ „Вук Караџић“ Бијељина

ИЗДАЊА ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ
ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ
„СИНАЈ“

Владика Фотије

ПРАВОСЛАВАН БИТИ

Многи нас питају,
шта значи православан бити,
од других људи,
од других вера се одвојити,
и у односу на њих
надмен и горд бити,
водити бригу
само о свом спасењу,
или шта?

А ја бих им управо
све супротно одговорио,
Православље је позив
свим верама и религијама,
па и свим људима,
да управо смирењем, чистотом
и љубављу хришћанском,
и они православни постану,
јер се у Православљу
од Христа и светих апостола
- ни јота у учењу променила није,
и тако ће бити до краја света
за сведочанство свима,
да је Истина дар Православнима

Да ми данас имамо вере
као што је пророк Илија имао,
могли бисмо горе наведено
лако проверити,

жртвенике свих вера и религија
једне поред других поставити,
и да свако по три дана
у молитви пребива,
па да виде сви,
на коју ће жртву
огањ са неба сићи,
без хвале, Бог ми је сведок
- то би био жртвеник Православни

Али како, по Светим Оцима,
ми у време појаве
антихриста живимо,
зато ово горе речено
о жртвеницима - неће бити,
већ ће владар
овога света - антихрист,
себе за бога прогласити,
и потом покушати,
све вере и религије
у једну лажну цркву ујединити,
али то неће успети,
јер то Православље неће
прихватити,
већ ће до краја
Христу верно остати,
и своју ће веру
до Другог доласка Господњег
сведочити

ЕПАРХИЈА
ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

ЖИВОТВОРНИ
ИСТОЧНИК

www.eparhijazt.com